

Vahendamine piiriüleste perekonnaõiguslike vaidluste puhul

Vahendusest võib eriti palju kasu olla piiriülestes perekonnaõiguslikes vaidlustes ning olukordades, kus üks vanem on lapse teise vanema tahte vastaselt ära viinud. Termin „perekonnaõiguslikud vaidlused“ hõlmab paljusid eri vaidlusi alates puhtalt eravaidlustest kuni riigiasutusi hõlmavate vaidlusteni välja.

Mis on piiriülene vahendus?

Piiriülene vahendus on protsess, mida juhivad üks erapooletu kvalifitseeritud kolmas isik - vahendaja. Vahendajaid võib olla ka mitu. Vahendajal ei ole õigust otsuseid teha, kuid ta aitab pooltel suhtluse taastada ja neil probleemid ise lahendada.

Saavutatud kokkulepe on vaidluse pooltele kohandatud lahendus, mis tagab, et vanemate tehtavates otsustes võetakse arvesse lapse huve, juhul kui asjasse on kaasatud laps.

Perekonnaõiguslikud vaidlused hõlmavad järgmist: vanemlik vastutus ja suhtlusõigus, lapserööv, lapse kaitse meetmed, lapse või endise partneri ülalpidamine ja muud abielulahutuse või lahuselu tagajärjed.

Pooli kutsutakse võtma vastutust perekonda käsitlevate otsuste tegemise eest ja proovima lahendada konfliktid kõigepealt kohtuväliselt.

Seega võib vahendus luua soodsa õhkkonna arutelu tekkeks ja tagada vanemate võrdse kohtlemise, mis arvestab ka lapse parimaid huve.

Täpsema teabe saamiseks tutvuge järgmiste veebilehtedega:

- [Vahenduse peamised põhimõtted ja etapid](#)
- [Piiriülese vahenduse eripärad](#)
- [Piiriülese vahenduse kulud](#)
- [Piiriülese vahenduse õiguslik raamistik](#)

Riigi kohta üksikasjaliku teabe saamiseks klõpsake paremas servas selle lipukesel.

Kuidas see toimib?

Poolad võivad kasutada vahendust kõikides liikmesriikides. Mõnes liikmesriigis võib kohtunik paluda pooltel proovida vaidlust lahendada vahenduse teel.

Kui mõlemad pooled on nõus vahendust kasutama, koostab valitud vahendaja vahenduse ajakava. Vahendaja valimine sõltub konkreetsest riigist – asjakohane teave on esitatud käesoleva lehe paremas küljes asuvatel liikmesriikide veebilehtedel.

Õigusesindajal võib olla oluline roll, kuna ta annab pooltele õiguslast teavet, et nad saaksid teha teadlikke otsuseid.

Vahenduse teel saavutatud kokkulepped võivad mõlema poole nõudmisel täita. Selleks võib taotleda nõusolekut kohtult või notariaalset kinnitamist.

Õigusesindaja võib vahenduse teel saavutatud kokkuleppe läbi vaadata, et tagada selle õigusjõud kõikides asjaomastes õigussüsteemides.

Kes võiks vahendust kasutada?

- Pooltel on võimalik vaidluse lahendamist mõjutada.
- Vahendus on kasutajasõbralik vaidluse lahendamise viis, kus põhiroll on vaidluse pooltel.
- Vahendus aitab lahkeli ulatust kontrollida ja kohandada.
- Pooled ise võivad teha otsuseid ja sõlmida kokkuleppeid, kuid ei ole kohustatud kokkuleppele jõudma.
- Vahendust kasutades ei kaota pool õigust kohtusse pöörduda või kohtumenetlust jätkata.
- Võidavad mõlemad vaidluse pooled.
- Vahendaja on erapooletu eriväljaõppega abiline, kes aitab pooltel olukorda ise lahendada.
- Kohtumenetlusega võrreldes on vahendus suhteliselt odav.
- Samuti on vahendus suhteliselt kiire. Kohtumised saab kokku leppida pooltele sobival ajal ja sobivas kohas.
- Vahendus aitab leida paindlikud ja konkreetset olukorda arvestavad lahendused ning aitab säilitada või luua poolte vahel edaspidiseid konstruktiivseid suhteid ja kontakte.
- Vahenduse korral saab kasutada õigusesindaja tuge ja nõu.
- Vahendus võib vähendada edaspidiseid kohtuvaidlusi.

See link viib [Leia vahendaja](#) veebilehele.

Vahenduse piirangud

Kui märgid näitavad, et asja ei saa vahenduse teel lahendada või kui üks pool või mõlemad pooled ei soovi vahendust proovida, on vajalik kohtu sekkumine. Kaaludes, kas juhtumit saab vahenduse teel lahendada, tuleb erilist tähelepanu pöörata sellele, et selgitada välja võimalikud riskid, nagu koduvägivald ja selle ulatus, uimastite või alkoholi kuritarvitamine, lapse ahistamine jne. Iga juhtumit tuleb eraldi kaaluda, lähtudes vahendaja või vahendusorganisatsiooni kasutatavatest standarditest.

Käesolevat lehekülge haldab Euroopa Komisjon. Sellel veebisaidil avaldatud teave ei kajasta tingimata Euroopa Komisjoni ametlikku seisukohta. Komisjon ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õigusteabe viida alt ELi veebilehtede autoriõiguste eeskirjade kohta.

Viimati uuendatud: 18/01/2019

Vahendamine piiriüleste perekonnaõiguslike vaidluste puhul - Belgia

Vahendamist reguleerib 21. veebruari 2005. aasta seadus. Nagu mis tahes muu vahendus võib perelepitus toimuda kohtumenetluse raames (kohtulik vahendamine) või ilma kohtumenetluseta (vabatahtlik vahendamine).

Ühe poole nõudel või kohtuniku ettepanekul algatatud vahendusprotsessi jaoks on nõutav mõlema poole nõusolek.

Pooled lepivad kokku vahendaja määramises (kohtute seadustiku (*Code judiciaire*) artikli 1734 esimene lõik), kelle võib heaks kiita föderaalne vahenduskomisjon. Kumbki pool võib vahenduse igal ajal lõpetada (kohtute seadustiku artikkel 1729). Vahendust võib kasutada kogu või osa vaidluse lahendamiseks (kohtute seadustiku artikli 1735 lõige 2).

Kõikidel perekonnaohtuga seotud juhtudel teavitab kohtusekretär avalduse tegemise ajal pooli vahenduse kasutamise võimalusest ja annab neile kogu vajaliku teabe (kohtute seadustiku artikkel 1253ter/1). Abielusuhte pöördumatust lõppemisest tuleneva lahutuse korral võib kohtunik anda korralduse peatada menetlus kuni üheks kuuks, et pooled saaksid hankida teavet

vahenduse kohta (kohtute seadustiku artikli 1255 lõike 6 teine lõik). Sellegipoolest lähtuvad perekonnanõu sõbraliku lahenduse kojad alati lepitamise põhimõttest (kohtute seadustiku artikkel 731): kohtunikud püüavad pooli lepitada isegi siis, kui nad ei tee asjas lõplikku otsust. Kohtute seadus ei anna kohtunikele õigust olla vahendaja.

Vahendus on täielikult konfidentsiaalne ja vahendajal on ametisaladuse hoidmise kohustus (kohtute seadustiku artikli 1728 lõige 1).

Vahendusprotsessil on kolm etappi:

- vahendaja määramine kohtuniku poolt;
- kohtuasja lükkamine hilisemale kuupäevale kohtuniku poolt, kes määrab kindlaks ettemakse;
- vahenduse tulemus: kui see on edukas, kinnitavad pooled kirjalikult kokkuleppe tingimused (vahenduskokkulepe) ja selle võib heaks kiita kohtunik. Kui vahendus ebaõnnestub, võivad pooled alustada (või jätkata) kohtumenetlust või nõuda ühiselt uue vahendaja määramist.

Pooled ja vahendaja lepivad eelnevalt kokku tasude ja kulude suuruse ning maksetingimused.

Link riiklikule veebisaidile, kus on avaldatud perelepitajate nimekiri: <http://www.fbc-cfm.be/fr/trouver-un-mediateur>

Link riiklikule veebisaidile, kus antakse teavet perelepituse või üldise vahenduse kohta: <http://www.fbc-cfm.be/fr/mediation>

Link perelepitust käsitlevatele riiklikele õigusaktidele: <http://www.fbc-cfm.be/fr/content/national-0>

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusosalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusosalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 17/01/2017

Vahendamine piiriüleste perekonnaõiguslike vaidluste puhul - Tšehhi

Tšehhi Vabariigis reguleerib vahendustegevust seadus nr 202/2012 vahendustegevuse kohta (edaspidi „seadus“), mis jõustus 1. septembril 2012 ja millega rakendatakse direktiivi 2008/52/EÜ vahendusmenetluse teatavate aspektide kohta tsiviil- ja kaubandusasjades.

Seadus reguleerib vahendusmenetluse õiguslikku korraldust tsiviilasjades (sh perekonnaküsimustes). Vahendaja peab vahendajate registrisse kandmiseks ja vahendajana töötamise loa saamiseks vastavalt seadusele läbima spetsiaalse eksami.

Kui see on kasulik ja asjakohane, võib kohus teha pooltele korralduse osaleda kuni kolmetunnisel kohtumisel registrisse kantud vahendajaga, peatades samal ajal kohtumenetluse. Kui üks pool keeldub mõjuva põhjusega sellisel kohtumisel vahendajaga osalemast, võib kohus seda poolt karistada ja – kui kohtuasi lahendatakse selle poole kasuks – erinevalt tavalisest asjade käigust mitte kohustada teist poolt osaliselt või täielikult kandma kohtukuluid.

Link Tšehhi Vabariigi veebisaidile, millel on avaldatud perekonnaküsimusi käsitlevate registreeritud vahendajate loetelu:

http://mediatori.justice.cz/MediatorPublic/Public/FR003_ZverejneniVybranychUdaju.aspx

Link Tšehhi Vabariigi veebisaidile, mis sisaldab teavet vahendusmenetluse kohta perekonnaküsimustes või üldiselt vahendusmenetluse kohta:

Selline veebisait puudub.

Lingid veebisaitidele, mis annavad juurdepääsu Tšehhi Vabariigi õigusaktidele, millega reguleeritakse vahendusmenetlust perekonnaküsimustes:

<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=6196>

http://www.cak.cz/assets/zakon-o-mediaci_aj.pdf (seaduse tekst inglise keeles)

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversionides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 06/03/2019

Vahendamine piiriüleste perekonnaõiguslike vaidluste puhul - Saksamaa

Perelepituse lühitutvustus – Saksamaa

Väljavõte Föderalse Justiits- ja Tarbijakaitseministeeriumi (*Bundesministerium der Justiz und für Verbraucherschutz*) avaldatud brošüürist „Perekonnaseadus“ („*Eherecht*“), lk 73:

„6.2.5 Perelepitus

Paarid, kes taotlevad kooselu lõpetamist või abielu lahutamist, soovivad sageli lahendada oma peresuhted sõbralikul viisil. Sellisel juhul on vahendusmenetlus suurepärase alternatiiv kohtumenetlusele.

Vahendusmenetluse õigusraamistik loodi vahenduseadusega (*Mediationsgesetz*), mis jõustus 26. juulil 2012.

Vahendusmenetlus aitab pooltel saavutada erapooletu isiku (vahendaja) abil sõbraliku lahenduse oma konfliktile. Osalejad võtavad vastutuse lahenduse eest ja vahendajal puuduvad õigused otsuste tegemiseks.

See tähendab, et erinevalt kohtuasjast saab kindlaks määrata menetluses osalevate isikute tõelised huvid ja vajadused ning kasutada neid alusena konkreetse konfliktiga kohandatud lahenduse leidmiseks. Kohtuotsuste puhul on osapoolte huvide arvessevõtmine vähem tõenäoline. Pooled on seetõttu rohkem valmis selliseid lahendusi aktsepteerima ja need on pikas plaanis üldiselt tulemuslikumad. Vahendusmenetluse tulemusena võidakse sõlmida kokkuleppeid, mis käsitlevad näiteks ülalpidamiskohustust, varasid, kinnisvara, vanemlikku vastutust või külastusõigusi.

Kohus võib lahutusmenetluse osana teha abikaasadele korralduse osaleda kas eraldi või koos vahendust käsitleval tasuta teabeüritusel või asjaomaste küsimuste^[1] kohtuvälisel lahendamisel muul kujul kohtu määratud isiku või asutuse abil ning nõuda neilt osalemise kohta teabe esitamist (menetlust perekonnaasjades ja hagita menetlust käsitleva seaduse artikkel 135 – *Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit*, FamFG). Seda korraldust ei saa seaduslikult täitmisele pöörata. Kohus võib korralduse täitmata jätmist siiski arvesse võtta kohtukulude katmise otsustamisel (FamFG artikli 150 lõige 4).“

Sama kehtib lapsi puudutavates küsimustes vastavalt FamFG artikli 156 lõike 1 kolmandale ja viiendale lausele ning artikli 81 lõike 2 punktile 5. Sellistel juhtudel võib kohus teha vanematele ka korralduse osaleda vahendust käsitleval teabeüritusel või küsimuste kohtuvälisel lahendamisel muul kujul. Seda korraldust ei saa seaduslikult täitmisele pöörata, kuid kohus võib korralduse täitmata jätmist arvesse võtta kohtukulude katmise otsustamisel.

Lingid Saksamaa veebisaitidele, mille kaudu võib leida vahendajaid perekonnaküsimustes

Mediation bei internationalen Kindschaftskonflikten (MiKK e. V.), Fasanenstraße 12, 10623 Berliin, Saksamaa (vahendamine lapsi puudutavates rahvusvahelistes asjades)

<http://www.mikk-ev.de/>

- Zentrale Anlaufstelle für grenzüberschreitende Kindschaftskonflikte beim Internationalen Sozialdienst im Deutschen Verein (ZAnK), Michaelkirchstraße 17/18, 10179 Berlin, Saksamaa (vahendamine lapsi puudutavates piiriülestes asjades)

<http://www.zank.de/>

Lingid Saksamaa veebisaitidele, mille kaudu saab teavet perelepituse või üldise vahendusmenetluse kohta

- Bundesverband Mediation e.V. (BM), Wittestr. 30 K, 13509 Berlin

<http://www.bmev.de/>

- Bundes-Arbeitsgemeinschaft für Familien-Mediation e.V. (BAFM), Spichernstraße 11, 10777 Berlin

<http://www.bafm-mediation.de/>

Lingid Saksamaa perelepitust käsitlevatele õigusaktidele

- Föderaalne Justiits- ja Tarbijakaitseministeerium, Mohrenstraße 37, 10117 Berlin

<http://www.bmjv.de/>

- Vahendusmenetluse ja muude kohtuväliste vaidluse lahendamise vormide edendamise seadus (*Gesetz zur Förderung der Mediation und anderer Verfahren der außergerichtlichen Konfliktbeilegung*) (BGBl. (*Bundesgesetzblatt*) 2012, I osa, nr 35, 25. juuli 2012)

<http://www.bmjv.de/SharedDocs/Abteilungen/DE/AbtR/RA1.html?nn=1470004>

---

[1] Seotud küsimused hõlmavad abieluvarakorra, pensioniõiguste korrigeerimise, ülalpidamismaksete, abikaasade kodu ja majapidamiskuludega seotud vaidlusi.

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 03/11/2017

Vahendamine piiriüleste perekonnaõiguslike vaidluste puhul - Eesti

Perelepitus ehk lahutusvaidluste vahendamine on mõeldud eelkõige lahutatavatele ja lahku kolivatele lapsevanematele, kes vajavad erapooletu spetsialisti abi oma erimeelsuste vahendamisel, omavahelise kommunikatsiooni ja koostöö edendamisel laste edaspidist elukorraldust puudutavates küsimustes ning sealt tulenevate kokkulepete sõlmimisel. Lepitusprotsessi eesmärgiks ei ole mitte niivõrd ära leppimine, kui võrd just toimivate kokkulepete sõlmimine.

Teenus on kättesaadav ja rahastatav järgmistel viisidel:

1. läbi lapse elukohajärgse kohaliku omavalitsuse suunamise ja kohaliku omavalitsuse osalise rahastamise;
2. läbi kohtumenetluse algatamise, kohtuniku suunamisel osapoolte enda rahastamisel või riikliku menetlusabi taotlemisel võimalusel

3. teadliku lapsevanema enda algatusel ja rahastamisel või suunamisel Eesti Lepitajate Ühingu kaudu (osapoolte enda rahastamisel).

Kui lepitusprotsessi eest tasuvad osapooled ise, varieerub hind piirkonniti. Tallinnas ja suuremates Eestimaa linnades on seansi maksumuseks 60-80 eurot, väiksemates piirkondades 40-50 eurot. Üks seanss kestab 1,5 tundi ja keskmiselt tuleb arvestada 5-6 kohtumisega.

Perelepitusteenust saavad osutada spetsiaalse koolituse läbinud ja vastavat kutsetunnistust omavad psühholoogia, sotsiaalvaldkonna (s.h. lastekaitse ja sotsiaaltöö) või õiguslase ettevalmistusega spetsialistid, kelle kontaktid on kättesaadavad Eesti Lepitajate Ühingu, maakohtute ja ühtlasi ka kohalike omavalitsuste kodulehtedel.

Eesti Vabariigis on perelepitusteenuse korraldamine reguleeritud järgmiste õigusaktidega:

- Lepitusseadusega;
- Sotsiaalhoolekande seadusega;
- Perekonnaseadusega ja
- Tsiiviilkohtumenetluse seadustikuga

Eestis töötavad ka rahvusvahelise kvalifikatsiooniga lepitajad, kes on pädevad töötama piiriüleste lepitusjuhtumitega, kus üks vanematest on lahkunud koos lapsega riiki, mis ei ole lapse sünnikoha või harjumuspärase elukoha riik. Töökeelteks: eesti, inglise, vene ja soome keel. Ühendust saab lepitajatega läbi ühingu üldmeili aadressi.

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 03/04/2019

Vahendamine piiriüleste perekonnaõiguslike vaidluste puhul - Kreeka

Perelepitus

Termin „perelepitus“ viitab perekonnasiseste vaidluste (st rahalised ja varaõigusi puudutavad vaidlused abikaasade vahel, kooselust või vanemate ja laste vahelistest suhetest tulenevad sarnased vaidlused ning muud perekonnasisesed vaidlused) kohtuvälisele lahendamisele, mille puhul pooltel aidatakse ühiselt saavutada vastastikku vastuvõetavat lahendust.

I. Vahendustegevus (*διαμεσολάβηση*) viidi Kreeka õigussüsteemi sisse **seadusega 3898/2010** tsiiviil- ja kaubandusajades vahendamise kohta (Riigi Teataja, I seeria, nr 211/16-10-2010), millega rakendati Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. mai 2008. aasta direktiivi 2008/52/EÜ.

Vastavalt seaduse 3898/2010 artiklile 2 võib „*eraõiguslikud vaidlused suunata poolte kokkuleppel vahendusmenetlusse, kui vaidluse ese on poolte käsutuses*“, samal ajal kui selle seaduse artiklis 8 on sätestatud järgmiselt: „1. Pooled või nende esindajad või juriidiliste isikute puhul nende agendid osalevad vahendusmenetluses koos oma juristiga. 2. Vahendaja määravad pooled või nende valitud kolmas isik. 3. Vahendaja otsustab vahendusmenetluse kokkuleppel pooltega, kes võivad selle igal ajal soovi korral lõpetada. Vahendusmenetlus on konfidentsiaalne ja seda ei protokollita. Vahendaja võib vahendusmenetluse käigus suhelda ja kohtuda mõlema poolega“. Menetluse lõpuleviimisel peab vahendaja koostama vahendusmenetluse protokoll (seaduse 3898/2010 artikkel 9), sealhulgas saavutatud kokkuleppe, millele kirjutavad alla vahendaja, pooled ja poolte juristid. Kui vähemalt üks pool seda nõuab, peab vahendaja esitama selle protokoll ka piirkonna esimese astme kohtu kantseleile ja sel juhul muutub kokkulepe täitmisele pööratavaks.

Vahendajale makstakse tunnitasu kuni 24 tunni eest, sealhulgas vahendusmenetluse ettevalmistamiseks kulunud aeg. Pooled ja vahendaja võivad kokku leppida erineva tasustamismeetodi. Pooled maksavad vahendaja tasu võrdsetes osades, kui nad ei lepi kokku teisiti. Kumbki pool kannab enda juristile makstava tasuga seotud kulud. Tunnitasu määr kehtestatakse ja vaadatakse läbi Justiits-, Läbipaistvuse ja Inimõiguste Ministeeriumi otsusega.

(Vt <http://www.diamesolavisi.gov.gr/>)

II. Lisaks kehtestati **tsiviilmenetluse seadustiku artikli 214B lõikega 1** (mis oli ette nähtud seaduse 4055/2012 artikliga 7) kohtuliku vahendamine (*δικαστική μεσολάβηση*); vastavalt kõnealusele artiklile võib „eraõiguslikud vaidlused lahendada ka kohtuliku vahendusmenetluse kaudu. Kohtuliku vahendusmenetluse kasutamine on vabatahtlik ja see võib toimuda enne hagiavalduse esitamist või hagi läbivaatamise ajal“. Sama artikli lõike 3 viimases lõigus on sätestatud, et „iga huvitatud pool võib tema nimel tegutseva juristi kaudu esitada kirjaliku taotluse asja suunamiseks kohtunik-vahendajale lahendamiseks“. Artiklis on sätestatud ka järgmiselt: „4. Asja menetlev kohus võib igal ajal, olenevalt asjast ja võttes arvesse kõiki asjaolusid, kutsuda pooli üles kasutama kohtulikku vahendusmenetlust oma vaidluse lahendamiseks ning võib samal ajal pooltega kokkuleppel lükata kohtuistungi lühiajaliselt edasi, kuid mitte üle kuue kuu. 5. Kui pooled jõuavad kokkuleppele, koostatakse vahendusmenetluse protokoll. Protokollile kirjutavad alla vahendaja, pooled ja poolte juristid ning protokoll originaal esitatakse vahenduskoha esimese astme kohtu kantseleile. [...] Kui vahendusmenetluse protokoll on esitatud esimese astme kohtu kantseleile ja kui see kinnitab, et pooled on nõustunud nõude olemasoluga, kujutab see protokoll endast täitmisele pööratavat õigust vastavalt tsiviilmenetluse seadustiku artikli 904 lõike 2 punktile c“.

Kohtuliku vahendusmenetluse kulud on reguleeritud väikese sissetulekuga kodanikele õigusabi andmise seadusega (seadus 3226 /2004).

Kaks olulist õigusnormi on **tsiviilmenetluse seadustiku artikkel 116A** (sätestati seaduse 4335/2015 artikli 1 lõikega 2), milles märgitakse, et „mis tahes ajal kohtumenetluse käigus ja mis tahes menetluses õhutab kohus [...] valima vahendusmenetlust vaidluse kohtuväliseks lahendamiseks“, ja **tsiviilmenetluse seadustiku artikkel 214C**, milles on sätestatud, et „kohus soovib pooltel kasutada vahendusmenetlust, kui see oleks asja asjaolusid arvesse võttes asjakohane. Kui kohtu ettepanekuga nõustutakse, lükatakse kohtuistung kolme kuu võrra edasi. Sama kehtib ka juhul, kui pooled ise otsustavad hagi läbivaatamise ajal kasutada vahendusmenetlust“.

Kreekas puuduvad konkreetselt perelepitust reguleerivad õigusaktid ja seega kohaldatakse eespool nimetatud üldisi eeskirju vahendusmenetluse ja kohtuliku vahendusmenetluse kohta.

Eri rahvusest paaride — abielus või kooselus paaride — korral on perekond multikultuurne ning lahutamisel või suhte lõpetamisel võivad tekkida lisaks perekonnasiseste vaidlustega seotud tavapärasele probleemidele (nt vanemlik vastutus, eestkoste, kontakt lapsega, lapse ülalpidamine, abikaasadevahelised varaküsimused) keerulisemad probleemid, nagu piiriülestes asjades lapseröövi probleem. Sellistel juhtudel võib kohaldada eespool nimetatud üldisi eeskirju vahendusmenetluse ja kohtuliku vahendusmenetluse kohta; need on kooskõlas 1980. aasta Haagi konventsiooni artikli 7 lõike 2 punktiga c ja määruse (EÜ) nr 2201/2003 (nn Brüsseli IIa määrus) artikli 55 lõike 2 punktiga e.

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusala koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversionides. Komisjon ja Euroopa õigusala koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 17/01/2017

Vahendamine piiriüleste perekonnaõiguslike vaidluste puhul - Hispaania

Please note that the original language version of this page [es](#) has been amended recently. The language version you are now viewing is currently being prepared by our translators.

1 Perelepituse menetlus

Hispaanias on perelepitus täielikult vabatahtlik ning selle hõlbustamiseks muu hulgas piiriülese perelepituse juhtudel on lepitust käsitlevate üldiste õigusaktide kohaselt lubatud lepitusmenetlust toimetada videokonverentsina või muude heli või pildi edastamist võimaldavate elektrooniliste vahendite abil. Pooled võivad kasutada lepitust kas enne kohtumenetluse algust või selle käigus ning isegi pärast selle lõppemist, et muuta selle tulemust või lihtsustada kohtuotsuse täitmist. Kui enne kohtumenetluse algust toimunud lepitusmenetluse tulemusena jõutakse kokkuleppele, kiirendab see kohtumenetlust, sest kohaldatakse lihtsustatud menetlust, mille käigus pooled esitavad kokkuleppe perekonakohtule (*Juzgado de Familia*), kes kinnitab kokkuleppe, kui see ei ole vastuolus seadustega või abielupaari võimalike alaealiste või puudega laste huvidega. Kui pooltel alaealisi või puudega lapsi pole, võivad nad esitada kokkuleppe otse notarile, kes koostab notariaalakti, millel on kohtuotsusega samaväärne õigusjõud.

Kui kohtumenetlus on alanud ilma lepitust kasutamata, võib kohtunik kohtuasja asjaolusid arvestades leida, et pooled peaksid kasutama lepitust ning perekonakohus saadab nad tasuta nõustamisele. Kui pooled otsustavad kasutada lepitust, siis kohtumenetlust ei peatata, välja arvatud juhul, kui pooled seda taotlevad, ning kui jõutakse kokkuleppele, kinnitab kohus kokkuleppe. Kui pooled aga kokkuleppele ei jõua või lepitusega ei nõustu, tehakse otsus kõikide küsimuste kohta, milles pooled ei ole kokkuleppele jõudnud.

Perelepitust ei kasutata menetlustes, mis puudutavad pooltevahelist soolist vägivalda.

Nõustamine on tasuta, kuid lepitusega seotud kulud kannavad pooled, välja arvatud juhul, kui neil on õigus saada õigusabi. Teave õigusabi sisu ja selle saamise tingimuste kohta on avaldatud veebilehel

<http://www.mjusticia.gob.es/cs/Satellite/Portal/es/servicios-ciudadano/tramites-gestiones-personales/asistencia-juridica-gratuita>.

2 Perelepitaja elukutse ja lepitaja leidmine

Lepitajal peab olema kõrgharidus või rakenduslik kõrgharidus ning peale selle peab ta olema saanud spetsiaalse lepitusalase väljaõppe selleks akrediteeritud õppeasutuses.

Perelepitajana praktiseerimiseks ei ole registrisse kandmine vajalik, kuid loodud on registrid, kus lepitajad saavad ennast registreerida nii riiklikul tasandil (lepitajate ja lepitusasutuste register, mille veebisaidi aadress on esitatud allpool – *Registro de Mediadores e Instituciones de Mediación*) kui ka autonoomsete piirkondade tasandil.

Peaaegu kõikides autonoomsetes piirkondades osutatakse avalikku lepitusteenust. Teavet selle kohta saab autonoomsete piirkondade asutuste veebisaidilt lepitust käsitlevast rubriigist, kus on rohkem või vähem üksikasjalikult selgitatud, kuidas lepitussüsteem toimib, ning lepitajate registri olemasolu korral on esitatud registri link. Tavaliselt on veebisaidil kättesaadav ka vorm lepituse taotlemiseks konkreetselt sel eesmärgil loodud asutustelt.

Perelepitaja leidmiseks tuleb täpsustada, kas lepitus toimub pärast kohtumenetluse algust või kohtumenetlusest eraldi. Kui lepitust taotletakse pärast kohtumenetluse algust, saadab vastav perekonakohus pooled kohtu juures tegutseva lepitaja juurde; kui lepitust kasutatakse enne või väljaspool kohtumenetlust, peab pool perelepitaja ise leidma. Kasulikuks võivad osutada järgmised teabeallikad:

– eelviidatud riiklik lepitajate ja lepitusasutuste register <http://www.mjusticia.gob.es/cs/Satellite/Portal/es/areas-tematicas/registros/mediadores-instituciones>

– justiitsministeeriumi soovitatud asutused <https://www.administraciondejusticia.gob.es/paj/publico/pagaj/home/>

– kohtute üldnõukogu (*Consejo General del Poder Judicial*) soovitatud lepitustalitused provintsidest <http://www.poderjudicial.es/cgpj/es/Temas/Mediacion/Organos-judiciales-que-ofrecen-mediacion/Mediacion-Familiar/>

– autonoomsete piirkondade loodud lepitustalitused. Teave on tavaliselt avaldatud autonoomse piirkonna asutuste veebisaidil.

Peale selle saab lisateavet lepitusmenetluse, kohaldatavate õigusaktide, autonoomsetes piirkondades pakutavate lepitusteenuste ja asjaomaste formaalsuste kohta kohtute üldnõukogu veebisaidilt <http://www.poderjudicial.es/cgpj/es/Temas/Mediacion>

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 08/12/2017

Vahendamine piiriüleste perekonnaõiguslike vaidluste puhul - Prantsusmaa

Piiriülest perelepitust toetavad rahvusvahelised ja Euroopa koostöölepingud, et soodustada rahulikku ja kiiret vaidluste lahendamist. Prantsusmaa keskasutuses on loodud üksus, mille eesmärk on edendada vahenduse kasutamist piiriülestel juhtudel. Samuti on olulised vahendust reguleerivad riiklikud õigusaktid, sest need võivad olla kohaldatavad ka piiriülestes asjades.

Riiklik õigusraamistik

Prantsusmaal panid kohtulikule vahendamisele aluse 8. veebruari 1995. aasta seadus nr 95-125 ja 22. juuli 1996. aasta dekreet nr 2012-66. Asjaga tegelev kohtunik võib määrata poolte nõusolekul kvalifitseeritud, erapooletu ja sõltumatu kolmandast isikust vahendaja.

8. veebruari 1995. aasta seadust muudeti 16. novembri 2011. aasta määrusega (*ordonnance*) nr 2011-1540, millega võeti üle 21. mai 2008. aasta direktiiv 2008/52/EÜ. Selle seaduse määratluse kohaselt on vahendamine mis tahes struktureeritud protsess, mille käigus kaks või enam poolt püüavad jõuda kokkuleppele omavaheliste lahkkelide sõbralikuks lahendamiseks kolmanda isiku abil. Seadusega kehtestati kõikide vahendusvormide jaoks ühtne kord.

Perelepituse jaoks on 2. detsembri 2003. aasta dekreediga ([artiklid R.451-66 jj, Code de l'Action Sociale et des Familles](#)), 12. veebruari 2004. aasta dekreediga ja 19. märtsi 2012. aasta dekreediga kehtestatud riiklik kvalifikatsiooninõue. Praegu ei ole selle nõude täitmine perelepitajana töötamiseks siiski kohustuslik, sest perelepitus ei ole reguleeritud kutseala.

Perelepitajad töötavad kas vabatahtlikus sektoris või vabadele elukutsetele kohaldatava õigusraamistiku alusel.

Perelepitust võib kasutada:

- 1) enne kohtu sekkumist; seda nimetatakse perelepituseks poolte kokkuleppel – pooled esitavad asja otse vahendajale;
- 2) kohtumenetluse ajal (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 1071, tsiviilseadustiku artiklid 255 ja 373-2-10):
  - perekonnaasjade kohtunik (*juge aux affaires familiales*) võib soovitada pooltele vahendust ja kui pooled on nõus, määrata perelepitaja, kes tegeleb asjaga edasi;
  - perekonnaasjade kohtunik võib anda pooltele korralduse kohtuda perelepitajaga, kes selgitab neile perelepituse eesmärki ja menetlust.

Perelepituse tulemusel saavutatud kokkuleppe jõustamiseks võib olla vaja perekonnaasjade kohtuniku heakskiitu (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklid 1534, 1565 jj). Kohtunik kiidab kokkuleppe heaks, välja arvatud juhul, kui ta leiab, et see ei kaitse piisavalt lapse huve või vanemad ei ole andnud nõusolekut vabatahtlikult (tsiviilseadustiku artikli 373-2-7 teine lõik) või see võib olla üldisemalt vastuolus avaliku korraga.

Kulud: esimene kohtumine perelepitajaga on tasuta. Pooltel tuleb siiski perelepituse eest tasu maksta vastavalt vahendusteenuste suhtes kohaldatavatele ametlikele määradele ja põhimõttel, et makstakse iga kohtumise ja iga isiku eest, võttes arvesse poolte sissetulekut. Kui isikul on õigus saada tasuta õigusabi, maksab perelepituse tasud riik. Kui perelepituse on määranud perekonnaasjade kohtunik, suurendatakse riiklike määrade alusel advokaadi tasu.

- Link tsiviilkohtumenetluse seadustiku asjaomastele sätetele asub [siin](#).

- Link [justiitsministeeriumi veebisaidile](#) perelepituse teemadel.
- Link vahendajate nimekirjadele. Lähima perelepituse teenuse leidmiseks tuleb veebisaidil [Justice en région](#) sisestada kasti „catégorie“ otsisõna „médiation familiale“.

Rahvusvaheline perelepitus

Rahvusvaheline perelepitus on sätestatud rahvusvahelistes perekonnaküsimusi käsitlevates koostöölepingutes (25. oktoobri 1980. aasta Haagi konventsioon ja Brüsseli IIa määrus), mille eesmärk on soodustada sõbralike lahenduste saavutamist lapse tagastamiseks rahvusvahelise lapseröövi juhtumites või kokkuleppe sõlmimist vanema külastusõiguse teostamiseks.

Huvitatud isikutel on järgmised võimalused:

1) nad võivad võtta ühendust vahendajaga, kes tegutseb vaba elukutse raames või vabatahtlikus sektoris. Nimekiri vahendajatest, kes on pädevad rahvusvahelistes perekonnaasjades, on leitav järgmisel aadressil: <http://www.justice.gouv.fr/justice-civile-11861/enlevement-parental-12063/sources-listes-des-mediateurs-familiaux-internationaux-suite-28277.html> (või [siin](#));

2) nad võivad kasutada vahendust selleks keskasutuses loodud üksuse kaudu. Prantsuse justiitsministeeriumis on rahvusvahelise perelepituse üksus ([CMFI](#)). Üksus osutab toetusmeetmena abi igas uues piiriüleses asjas, sekkudes enne kohtumenetlust, selle ajal või pärast seda. Saavutatud kokkulepped esitatakse – vajaduse korral pärast poolte õigusnõustajate heakskiitu – asjaomaste riikide kohtutele.

Kui üks vanem esitab keskasutusele rahvusvahelise perelepituse taotluse, teeb keskasutus ka teisele vanemale ettepaneku seda kasutada. Lähenedamisviis peab olema **vabatahtlik: rahvusvahelise perelepituse protsessi rakendamisel ei tohi olla piiranguid.**

Keskasutuse rahvusvahelise perelepituse üksus töötab kummagi vanemaga erapooletult ja täielikult konfidentsiaalselt.

Justiitsministeeriumi rahvusvahelise perelepituse üksuse pakutav vahendusteenus on tasuta. Taotlus, millele on lisatud Prantsusmaal või välismaal toimuva või varem toimunud kohtumenetluse dokumendid, tuleb saata järgmisel aadressil:

Ministère de la Justice (justiitsministeerium)

Direction des Affaires Civiles et du Sceau – BDIP (tsiviilasjade osakond)

Cellule de médiation familiale internationale (rahvusvahelise perelepituse üksus)

13 Place Vendôme

75 042 Paris Cedex 01

Taotluse võib edastada ka e-posti teel aadressil entraide-civile-internationale@justice.gouv.fr.

Link Prantsusmaa justiitsministeeriumi (rahvusvahelise perelepituse üksuse) veebisaidile: <http://www.justice.gouv.fr/justice-civile-11861/enlevement-parental-12063/la-mediation-21106.html>

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 19/01/2017

Vahendamine piiriüleste perekonnaõiguslike vaidluste puhul - Horvaatia

1. novembril 2015 jõustus Horvaatia Vabariigis uus perekonnaseadus (*Obiteljski zakon, Narodne novine* (ametlik väljaanne) nr 103 /15). See koosneb 10 osast ja selle seitsmes osa reguleerib kohustuslikku nõustamist ja perelepitust.

Kohustuslik nõustamine aitab pereliikmetel peresuhetes kokkuleppele jõuda, pöörates samal ajal erilist tähelepanu peresuhete kaitsele seoses lapsega ning kokkuleppe mittedaavutamise ja lapse isiklike õiguste üle otsustamiseks algatatud kohtumenetluse õiguslikele tagajärgedele. Kohustuslikku nõustamist teeb lapse alalise või ajutise elukoha või abikaasade või elukaaslaste viimase ühise alalise või ajutise elukoha pädeva sotsiaalhoolekandekeskuse eksperdirühm. Perekonnaseaduse kohaselt ei tule kohustuslikku nõustamist teha enne täite- ja tagamismenetluste algatamist. Pereliikmed osalevad kohustuslikus nõustamises isiklikult ja ilma esindajata.

Kohustuslikku nõustamist tehakse: 1) enne ühist alaealist last omavate abikaasade vahelise abielu lahutuse algatamist ja 2) enne muude kohtumenetluste algatamist seoses vanema hooldusõiguse ja suhtlusõigusega. Kohustuslikku nõustamist ei tehta enne abielulahutuse algatamist, kui abikaasa (või abikaasad) on: 1) teovõimetu(d) ega suuda menetluse tähendust ja tagajärgi isegi eksperdi abiga mõista, 2) häiritud otsustusvõimega või 3) kui nende alaline või ajutine elukoht on teadmata.

Kohustuslik nõustamine algatatakse ühe poole avalduse alusel, mis esitatakse sotsiaalhoolekandekeskusele kirjalikult või suuliselt, mispuhul tuleb see registreerida. Kohustusliku nõustamise avalduse saanud sotsiaalhoolekandekeskus on kohustatud määrama kohtumise aja ja pooled kohale kutsuma. Kui sotsiaalhoolekandekeskus leiab, et ühine kohtumine ei oleks asjaolusid arvestades kasulik, või kui mõlemad pooled seda põhjendatult taotlevad, korraldatakse vestlused pooltega erandkorras eraldi.

Perelepitus on protsess, milles pereliikmed osalevad vabatahtlikult. Erandina on kohustuslik esimene kohtumine perelepitajaga enne abielulahutuse algatamist.

Perelepitus on protsess, mille käigus püüavad pooled perevaidluses ühe või mitme perelepitaja abil kokkuleppele jõuda. Perelepitaja on erapooletu ja eriväljaõppe saanud isik, kes on kantud perelepitajate registrisse. Perelepituse põhieesmärk on seada kokku vanemate ühise hooldusõiguse kava ja saavutada muud lapsega seotud kokkulepped. Lisaks selle eesmärgi saavutamisele saavad pooled perelepituse käigus kokku leppida ka kõigis muudes varaga seotud ja teistes küsimustes.

Perelepitust ei tehta, kui: 1) abikaasade võrdne osalemine perelepituses ei ole sotsiaalhoolekandekeskuse eksperdirühma või perelepitaja hinnangul võimalik koduvägivalla tõttu, 2) üks abikaasa (või mõlemad abikaasad) on teovõimetu(d) ega suuda protsessi tähendust ja õiguslike tagajärgi isegi eksperdi abiga mõista, 3) ühe või mõlema abikaasa otsustusvõime on häiritud ja 4) abikaasa ajutine või alaline elukoht on teadmata.

Perelepitust võib olenemata kohtumenetlusest teha enne kohtumenetluse algatamist, kohtumenetluse ajal või pärast selle lõppu. Perekonnaseaduse kohaselt ei tehta perelepitust enne täite- ja tagamismenetluste algatamist. Erandina võib kohus teha lapsega suhtlemist puudutavas täitemenetluses pooltele perelepituses osalemise ettepaneku. Seega võib kohus pärast pooltega vestlemist ja juhtumi asjaolusid arvesse võttes täitmise 30 päevaks edasi lükata ja määrata, et spetsialist räägib lapsega, või teha pooltele ettepaneku kasutada perelepitust, et saavutada vaidluses kokkulepe. Vajaduse korral võib kohus suhtlemise korda spetsialistiga peetava vestluse või perelepituse ajal üksikasjalikumalt täpsustada erietsusega, kuid ei tee seda, kui perelepitus ebaõnnestub või kui on vaja võtta kiireloomulisi meetmeid.

Perelepitaja ja muud perelepitusega seotud isikud on kohustatud tagama neile perelepituse ajal kolmandate isikute kohta teatavaks saanud teabe ja andmete konfidentsiaalsuse, välja arvatud juhul, kui: 1) teabe edastamine on vajalik kokkuleppe sõlmimiseks või täitmiseks või 2) kui teabe edastamine on vajalik, et kaitsta last, kelle heaolu on ohus, või kõrvaldada isiku vaimse ja füüsilise puutumatuse raske rikkumise oht. Perelepitaja on kohustatud pooli konfidentsiaalsuse põhimõtte ulatusest teavitama.

Perekonnaseadus näeb perelepituse käigus saavutatava kokkuleppega seoses ette, et perelepituse käigus saavutatud vanemate ühise isikuhooldusõiguse kava või muu kokkulepe tuleb vormistada kirjalikult, selle peavad allkirjastama kõik pooled ja see on samaväärne täitedokumentidega, kui kohus selle poolte avalduse alusel hagita menetluses heaks kiidab.

Kui pooled ei jõua vanemate ühise isikuhooldusõiguse kava või muu vaidlusaluse peresuhte suhtes kokkuleppele, märgib perelepitaja lepitusmenetluse peatamise aruandes, kas mõlemad pooled on menetluses aktiivselt osalenud või mitte. Lepitusmenetluse peatamise aruanne edastatakse menetlusosalistele. Perelepitaja edastab lepitusmenetluse peatamise aruande oma menetluse perelepituse algatamise tõttu peatanud kohtule.

Kui pooled teevad kohtumenetluse käigus vastastikusel kokkuleppel ettepaneku lahendada vaidlus perelepituse abil, võib kohus menetluse peatada, määra kolmekuulise tähtaja, mille jooksul pooled võivad püüda vaidlust perelepituse abil lahendada. Kui kohus leiab kohtumenetluse käigus, et perevaidluses on võimalik saavutada pooli rahuldav kokkulepe, võib ta samuti pooltele perelepituses osalemise ettepaneku teha. Kui pooled nõustuvad perelepituses osalema, peatab kohus menetluse ja määrab kolmekuulise tähtaja, mille jooksul pooled võivad püüda vaidlust perelepituse abil lahendada. Kui pooltel ei õnnestu vaidlust kohtu määratud kolmekuulise tähtaja jooksul perelepituse abil lahendada või kui pooled teevad ettepaneku jätkata kohtumenetlust enne

selle tähtaja lõppu, jätkab kohus menetlust. Enne menetluse peatamise otsuse tegemist peab kohus hindama, kas peatamine on asjakohane, arvestades kiireloomuliste meetmete võtmise vajadust juhtudel, kui otsused puudutavad lapse õigusi ja huve.

Perelepituse puhul on perelepitaja kohustatud osalejaid teavitama, et nad peavad lähtuma lapse heaolust, ja perelepitaja võib lubada lastel vanemate nõusolekul perelepituse käigus oma arvamust avaldada.

Perelepituse menetlust toimetanud perelepitaja ei või osaleda eksperdiarvamuste või perehinnangute koostamisel ega osaleda perelepituses osalenud poolte vaidluse lahendamiseks algatatud kohtumenetluses mis tahes muul moel, välja arvatud seaduses ettenähtud juhtudel.

Kui perelepitust teevad sotsiaalhoolekandesüsteemis töötavad perelepitajad, ei maksa pooled perelepitajatele tema töö eest tasu. Kui perelepitust teevad sotsiaalhoolekandesüsteemivälised perelepitajad, tasuvad pooled oma osalemise kulud.

Perelepituses kohaldatakse asjakohasel viisil lepitust reguleerivaid sätteid.

Lisateave:

perekonnaseadus (*Obiteljski zakon, Narodne novine* nr 103/15),

perelepituse eeskirjad (*Pravilnik o obiteljskoj medijaciji, Narodne novine* nr 106/14),

lepitusseadus (*Zakon o mirenju, Narodne novine* nr 18/11).

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 23/08/2018

Vahendamine piiriüleste perekonnaõiguslike vaidluste puhul - Itaalia

Perelepitus on protsess, mida võivad vabatahtlikult kasutada raskusi kogevad abikaasad või partnerid, et lahendada oma vaidlus ühte või mitut lepitajat kaasates. Lepitajate ülesanne on hõlbustada suhtlemist ja aidata paaril tulla toime lahuselu emotsionaalsete ja materiaalsete külgedega (vara jagamine, elatismaksud, abikaasade elukohta määramine jne). Samuti on neil ülesanne julgustada paari sõlmima kokkuleppeid, mis vastavad parimal viisil kõigi pereliikmete vajadustele.

Lepitust reguleeritakse üldjoontes 4. märtsi 2010. aasta muudetud seadusandliku dekreediga nr 28, mis käsitleb 18. juuni 2009. aasta seaduse nr 69 (lepitusmenetluse kohta tsiviil- ja kaubandusvaidluste lahendamise eesmärgil) artikli 60 rakendamist.

Selles seaduses on sätestatud kohtuväliselt **üleantavate õigustega** seotud vaidluste lahendamise menetlus. Teatud sõnaselgelt nimetatud küsimustes on lepitus **eeltingimus**, et saada menetluse lubatavust kinnitav dokument.

Perekonnaõiguse küsimustes nõuavad eelnevat lepitust ainult vaidlused, mis on seotud pereettevõtluslepingutega (st lepingud, millega **ettevõtte omanik** annab oma **ettevõtte** täielikult või osaliselt üle ühele või mitmele järglasele).

Kõikides muudes perekonnavaidlustes on lepitus vabatahtlik.

Lapse isikuhooldusõiguse menetluses võib kohus otsuse tegemise edasi lükata, nii et abikaasad saavad ekspertide abil üritada jõuda lepituse teel kokkuleppeni, eelkõige lapse (laste) moraalsete ja materiaalsete huvide kaitsmisel.

Lepitus võib toimuda justiitsministeeriumi peetavasse **lepitusorganite registrisse** nõuetekohaselt kantud **avalik-õiguslikes või eraõiguslikes asutustes või nende kaudu**.

Lepitusorganite nimekiri on esitatud veebisaidil

<https://mediazione.giustizia.it/ROM/ALBOORGANISMIMEDIAZIONE.ASPX>.

Itaalia advokatuuris registreeritud juristidel on õigus olla lepitaja.

Paljudes kohalikes omavalitsustes on **perelepitusteenused** kättesaadavad perenõustamiskeskuste, sotsiaalasutuste või kohalike tervishoiuasutuste kaudu.

Veel üks menetlus – mis erineb lepitusest, kuid mille eesmärk on samuti lahendada vaidlused kohtuväliselt – on **abistatud läbirääkimised**. Neid reguleeritakse 12. septembri 2014. aasta dekreetseadusega nr 132, mida muudeti 10. novembri 2014. aasta seadusega nr 162.

Abistatud läbirääkimised tähendavad kokkulepet (nimetatakse ka läbirääkimistega saavutatud kokkuleppeks), millega pooled nõustuvad „tegema heas usus koostööd vaidluse rahumeelseks lahendamiseks“. Et kokkulepe kehtiks, tuleb see koostada kirjalikult **ühe või mitme juristi abil** ja see peab käsitlema üleantavaid õigusi.

Erinevalt lepituse kaudu saavutatud kokkulepetest **kuuluvad** läbirääkimistega saavutatud kokkulepped **täitmisele** ja see tähendab, et kohtulikud hüpoteegid on võimalik registreerida.

Nii nagu lepitus, võivad ka läbirääkimised olla kohustuslikud või vabatahtlikud.

Perekonnaõiguse asjades on abistatud läbirääkimised alati vabatahtlikud.

Seadusega reguleeritakse **abistatud läbirääkimisi lahuselu ja lahutusega seotud küsimustes** eesmärgiga saavutada nõusoleku alusel kokkulepe või muuta eelnevalt kehtestatud tingimusi.

Paaride puhul, kellel ei ole alaealisi **lapsi** (ega teovõimetuid täiskasvanud lapsi), esitatakse kokkulepe pädeva kohtu riiklikule süüdistajale, kes juhul, kui ta rikkumisi ei leia, teatab juristidele, et kokkuleppeks takistusi ei ole.

Paaride puhul, kellel on alaealised lapsed (või teovõimetud täiskasvanud lapsed), tuleb kokkulepe saata 10 päeva jooksul pädeva kohtu riikliku süüdistaja büroosse kontrollimiseks, kas see tagab laste huvid. Kui hinnang on positiivne, kinnitab selle riiklik süüdistaja. Kui ei ole, saadab ta selle kohtu esimehele, kes kutsub pooled järgmise 30 päeva jooksul kokku.

Sellisel viisil saavutatud ja kinnitatud kokkuleppel on **samasugune mõju nagu lahuselu või lahutuse tingimustel, see asendab need** ja muudab nendes sätestatud tingimusi.

Alates 20. mai 2016. aasta seaduse nr 76 jõustumisest võivad pooled kasutada abistatud läbirääkimisi ka **samasooliste isikute tsiviilpartnerluse** lõpetamise korral.

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 04/02/2019

Vahendamine piiriüleste perekonnaõiguslike vaidluste puhul - Küpros

Küpros ei ole senini kehtestanud seadusega ühtegi vahendusmenetlust.

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei

pruugi kajastada tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 13/05/2019

Vahendamine piiriüleste perekonnaõiguslike vaidluste puhul - Läti

Vaidluste alternatiivse lahendamise hõlbustamiseks on Läti vastu võtnud lepitusseaduse (kehtib alates 18. juunist 2014).

Tsiviilkohtumenetluses soovitatav lepitusmudel jõustus 1. jaanuaril 2015. Kohtunikele on määratud kohustus pakkuda pooltele vaidluse lahendamiseks lepitusvõimalust menetluse eri etappides (pärast kohtuasja algatamist, asja ettevalmistamisel kohtu jaoks ja eelistungil, samuti kohtumenetluse ajal, kuni asjaolude uurimine on lõppenud).

Et soodustada vaidluste lahendamisel ühe võimalusena lepitust, on ellu viidud mitu projekti.

1. Lepitust käsitlev tasuta nõustamine ehk lepitamise ümarlaud, mida pakub sertifitseeritud lepitajate koda kohtu kaudu (võimalik kasutada perevaidluste korral, kuid ei piirdu nendega)

Alates 15. septembrist 2016 viib justiitsministeerium koos sertifitseeritud lepitajate kojaga ellu katseprojekti, mille käigus pakutakse sertifitseeritud lepitaja tunniajast tasuta nõustamist igaühele, kes on pöördunud tsiviilasja lahendamiseks kohtusse. Kohtu soovitatud tasuta nõustamist pakuvad sertifitseeritud lepitajad mitmes Riia kohtus ja ka mujal Lätis. Projekti raames tutvustatakse sertifitseeritud lepitaja pakutaval nõustamisel kohtuasja pooltele lepitusmenetluse sisu, korda ja tingimusi ning hinnatakse, kas konkreetset vaidlust oleks võimalik lepituse teel lahendada.

2. Tasuta perelepituse projekt

Alates 1. jaanuarist 2017 on võimalik saada riigieelarvelise programmi kaudu riiklikku toetust – võimalust osaleda sertifitseeritud lepitaja viiel tasuta seansil, et lahendada laste huve mõjutavaid vaidlusi lapsevanemate vahel ja leida võimalusi pereliikmete suhete parandamiseks. Projekti raames pakutakse vaidluspooltele riikliku toetuse varal viit esimest tunniajast nõustamisseanssi sertifitseeritud lepitajaga tasuta. Kui vaidlust ei õnnestu viie seansi jooksul lahendada, peavad teenuse edasised kulud tasuma pooled ise. Isiku abikõlblikkust hindab sertifitseeritud lepitaja või sertifitseeritud lepitajate kogu. Projekti kohta levitatakse teavet kohtute, kohalike omavalitsuste, sotsiaalametite, perekonnaohutute jm kaudu.

Projektiga kavatakse abistada 300 paari, et võimaldada lapsevanematel lahendada perevaidlused ja erimeelsused, mida arutatakse kohtus või mille asjus ei ole veel kohtusse pöördutud. Eelkõige püütakse projektiga toetada abielu või vähemalt lahendada vaidlusi nii, et lapsevanemad säilitaksid vastastikuse lugupidamise, suudaksid seejärel omavahel suhelda ning leppida ühiselt kokku erinevates küsimustes, mis puudutavad igapäevast hoolitsemist laste eest, nende kasvatust ja haridust.

Projektis osalevate sertifitseeritud lepitajate nimekiri on aadressil <http://sertificetimediatori.lv/>.

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 13/06/2019

Vahendamine piiriüleste perekonnaõiguslike vaidluste puhul - Luksemburg

 Please note that the original language version of this page [fr](#) has been amended recently. The language version you are now viewing is currently being prepared by our translators.
Please note that the following languages: [en](#) have already been translated.

Regulatsioon

Perelepitust reguleerib 24. veebruari 2012. aasta seadus vahenduse kohta tsiviil- ja kaubandusajades ning suurhertsogi 25. juuni 2012. aasta määrus, milles on sätestatud kohtuliku vahendaja ja perelepitaja heakskiitmismenetlus, vahenduslase erikoolituse programm ja tasuta teabekohtumise korraldamine (Mém A nr 37, 5.3.2012, vt <http://legilux.public.lu/eli/etat/leg/loi/2012/02/24/n1/jo>).

Uue tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 1251-1 lõikes 2 on sätestatud, et kohtunik võib teha pooltele ettepaneku kasutada perelepitust, kui tegemist on järgmisega:

- lahutus, lahuselu, nende paaride kooselu lõpetamine, keda seob registreeritud partnerlus, sealhulgas likvideerimine, ühisvara jagamine ja kaasomandis olev vara;
- ülalpidamiskohustus, osalemine majapidamiskulude kandmises, lapse ülalpidamise kohustus ja hooldusõiguse teostamine.

Menetlus

Pooled võivad kasutada tavapärasest vahendust või kohtulikku perelepitust. Tavapärase vahenduse võib algatada kumbki pool mis tahes küsimuses ilma kohtu- või vahekohtumenetlusega, kui uue tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 1251-22 lõikest 2 ei tulene teisiti. Vahendusprotsessi üksikasjad sätestatakse kirjalikus kokkuleppes, millele kirjutavad alla pooled ja vahendaja. Niisuguse vahenduse korral võivad pooled kasutada kas justiitsministeeriumi heakskiidetud vahendajat või muud vahendajat.

Kui uue tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 1251-1 lõikes 2 osutatud küsimusega seotud vaidlus esitatakse kohtunikule, võib ta soovitada pooltele perelepitust. Kohtunik annab korralduse tasuta teabekohtumise läbiviimiseks, mille korraldab heakskiidetud vahendaja või muu vahendaja, kes on vabastatud heakskiitmisnõudest Luksemburgis, tingimusel et ta täidab samaväärseid või sisuliselt võrreldavaid nõudeid muus Euroopa Liidu liikmesriigis vastavalt uue tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 1251-3 lõike 1 kolmandale lõigule. Järgmised kohtumised maksavad 57 eurot (suurhertsogi määruuses sätestatud summa). Vahendusprotsessi pikkuse määrab kohtunik ja see ei või ületada kolme kuud. Poolte kokkuleppel võib seda siiski pikendada. Isikud, kellel ei ole piisavalt vahendeid, võivad saada kohtuliku perelepituse kulude katteks rahalist abi.

On oluline märkida, et kõikidel vahenduse tulemusel sõlmitud kokkulepetel on kohtuotsustega võrdne õiguslik jõud. Nii välismaal kui ka riigisiselt sõlmitud kokkulepped on täidetavad Euroopa Liidus vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. mai 2008. aasta direktiivile 2008/52/EÜ vahendusmenetluse teatavate aspektide kohta tsiviil- ja kaubandusajades. Kokkulepe või selle osa on täidetav pärast seda, kui ringkonnakohtu esimees on selle heaks kiitnud. Perelepituse korral kontrollib kohtunik, kas kokkulepe on kooskõlas avaliku korraga ega ole vastuolus laste huvidega, kas vaidlust saab lahendada vahenduse teel ja kas justiitsministeerium on vahendaja heaks kiitnud.

Heakskiidetud vahendajate nimekiri:

http://www.mj.public.lu/professions/mediation_en_matiere_civile_commerciale/Liste_des_mediateurs_agrees.pdf

Üldteave vahenduse kohta tsiviil- ja kaubandusajades:

http://www.mj.public.lu/professions/mediation_en_matiere_civile_commerciale/

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversionides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 18/04/2019

Vahendamine piiriüleste perekonnaõiguslike vaidluste puhul - Ungari

Täpsemat teavet saab veebilehelt „[Vahendus liikmesriikides](#)“, mis sisaldab teavet perelepituse kohta.

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversionides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 11/12/2017

Vahendamine piiriüleste perekonnaõiguslike vaidluste puhul - Malta

Vahendust reguleeriv seadus

Maltas kohaldatakse vahenduse suhtes seadustekogu peatükki 474 ehk [vahendusseadust](#) (*Mediation Act*).

Mis on vahendus?

Kui pooled vaidlevad omavahel perekondlikes küsimustes, võivad nad paluda abi vahendajalt, kes aitab neil leida sõbraliku lahenduse ametlikku kohtumenetlust kasutamata. Malta seaduse kohaselt on vahenduse kasutamine enne kooselu lõpetamist käsitleva kohtumenetluse alustamist tsiviilkohtus (perekonnaüksuses) paarile kohustuslik.

Kes on vahendaja ja mis on tema roll?

Vahendaja ülesanne on aidata pooltel saavutada sõbralik lahendus. Ta on erapooletu ja sõltumatu isik, kelle määrab kohus. Mõnikord valivad pooled tasu eest vahendaja ise. Kõikidel vahendajatel on ametialane kvalifikatsioon. Enamik neist on ka pereterapeudid, sotsiaaltöötajad või advokaadid.

Kui pooled jätkavad vaidlust kohtus, ei või vahendaja kunagi anda kohtus tunnistusi selle kohta, mida öeldi vahendusmenetluses.

Kes võib taotleda vahendust?

Vahendust võib kasutada järgmistel juhtudel:

- kooselu lõpetamine või lahutus (lahutuse korral tingimusel, et abikaasad on lahus elanud vähemalt neli aastat);
- abikaasa ülalpidamiskohustus;
- väljaspool abielu sündinud lapsega seotud küsimuste reguleerimine, näiteks hooldus ja eestkoste, külastusõigus ja ülalpidamine;
- kooselu lõpetamise või lahutuslepingu muutmise;

- lapse hooldust või eestkostet, külastusõigust või ülalpidamist reguleeriva lepingu muutmine.

Vahenduse taotlemiseks ei pea olema abielus.

Kuidas algab vahendusmenetlus ja milles see seisneb?

Vahenduse kasutamiseks peab huvitatud pool esitama kohtusekretärile adresseeritud kirja, milles ta taotleb luba vahendusmenetluse alustamiseks. Kiri peab sisaldama mõlema poole nime ja aadressi ning vähemalt kirja saatja isikutunnistuse numbrit. Kiri on kehtiv ka advokaadi allkirjata. Kiri registreeritakse perekonnakohtu kantseleis ja see protsess on tasuta.

Vahendust võib alustada ka teatise esitamisega, kuid seda menetlust kasutatakse siis, kui mõlemad asjaga seotud pooled on juba enamikus õigusküsimustes kokku leppinud. Teatis sisaldab samu andmeid kui kiri selle erinevusega, et pooled esitavad ka nende advokaatide või ühise notari koostatud lepingu. Teatisele peavad alla kirjutama mõlemad pooled ja notar või mõlemad pooled, nende advokaadid ja notar.

Kui kiri või teatis on esitatud, määratakse kohtu koostatud nimekirjast vahendaja. Pooled võivad omavahelisel kokkuleppel valida vahendaja ka ise. Vahendaja saadab pooltele posti teel kindlaks kuupäevaks kohtusse ilmumise kutse. Istungid peetakse eraldi ruumis, kus viibib lisaks pooltele ainult vahendaja ja poolte soovi korral ka nende advokaadid. Vahendusistungil ei ole advokaadi kohalolek nõutav.

Vahendaja uurib koos pooltega lepitamise võimalusi. Kui vahendajale tundub, et paari abielu või suhte edukaks jätkamiseks on lootust, võib ta saata nad nõustamisele ja peatada ajutiselt vahenduse. Kui pooltele tundub, et nende abielu või suhe ei saa enam edukalt jätkuda, püüab vahendaja aidata pooltel jõuda laste ja vara suhtes kokkuleppele.

Kui pooled jõuavad kokkuleppele, koostab vahendaja lepingu ja loeb selle ette. Kui pooled on lepingu sisuga rahul, esitab vahendaja lepingu ametlikult kohtu kantseleile läbivaatamiseks kohtunikule. Kui kohtunik kiidab lepingu heaks, võivad pooled minna notari juurde, kes avaldab lepingu ja kinnitab selle ametlikult.

Kui pooled ei jõua kokkuleppele, lõpetatakse vahendus ja pooled võivad jätkata vaidlust kohtus. Pooled peavad alustama asja tsiviilkohtus (perekonnaüksuses) kahe kuu jooksul pärast vahenduse lõpetamist. Kui kohtuasja ei alustata nimetatud tähtaja jooksul, peab paar menetluse alustamiseks läbima uuesti vahenduse.

Mis saab siis, kui üks pooltest elab välismaal?

Piiriülese vaidlusena käsitatakse vaidlust, mille puhul vähemalt ühe poole alaline või peamine elukoht on Maltal ja teise poole alaline või peamine elukoht on muus liikmesriigis kuupäeval, kui:

- pooled lepivad pärast vaidluse tekkimist kokku vahenduse kasutamises;
- kohus annab korralduse vahenduse läbiviimiseks;
- kohustus kasutada vahendust tekib riikliku seaduse alusel;
- kohtu dekreedid või otsused korraldavad sellise dekreedid või otsused kuupäevast.

Sellisel juhul peab alaliselt või peamiselt välismaal elav isik sõitma Maltale või andma oma advokaadile Maltal volituse ennast esindada ja sõitma Maltale ainult kooselu lõpetamise lepingu allkirjastamiseks. Kui aga Maltal alaliselt või peamiselt elav isik ei tea oma elukaaslase elukohta (kui viimane on näiteks Maltalt lahkunud või oma elukaaslase maha jätnud), peab ta esitama vahendajale kirja, kinnitades seda asjaolu vande all; seejärel suletakse kiri kohe ja nimetatud isik alustab kohtuasja puuduva poole esindajate vastu, kelle määrab kohus.

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversionides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 11/01/2018

Vahendamine piiriüleste perekonnaõiguslike vaidluste puhul - Holland

Lepitus on alati lubatud ja seda kasutatakse eelkõige tsiviilõiguses ja avalikus õiguses. Lepituse kasutamine on vabatahtlik. Madalmaades on ettevalmistamisel õigusakt, mis sisaldab lepituse kvaliteedi parandamise meetmeid.

Madalmaades on mitu lepitajate registrit. MfN on suurimate lepitajate ühingute liit, mis haldab ulatuslikku lepitajate registrit. MfNi registrisse kantakse ainult need lepitajad, kes vastavad põhjalikult kaalutud kvaliteedikriteeriumidele. Näiteks on kehtestatud lepitajate tegevusjuhend. MfNi veebisaidil on avaldatud sõltumatu teave lepituse ja lepitajate kohta Madalmaades.

Teine lepitajate register on ADRi rahvusvaheline register. Registri veebisaidilt on võimalik otsida lepitajat ning saada teavet lepitusega seotud teemade kohta.

Madalmaade õigussüsteemis on sätestatud ka lepituse algatamise kord. See tähendab, et ringkonnakohus või apellatsioonikohus teatab käimasoleva menetluse pooltele lepituse valimise võimalusest. Apellatsioonikohus saab ka määrata pooltele nõustamise, mille käigus otsitakse probleemile võimalikku lahendust lepituse teel.

Muud lepituse kohta teavet jagavad asutused on Juridisch Loket (õigusteabe ja õigusabi amet) ja Raad voor de Rechtsbijstand (õigusabi nõukogu).

Teatud tingimustel hüvitatakse kõik lepitusega seotud kulud või osa neist.

Lingid

<http://www.nmi-mediation.nl>

<http://www.adr-register.com/nl>

<http://www.rechtspraak.nl/hoe-werkt-het-recht/mediation-naast-rechtspraak>

<http://www.juridisch.nl>

<http://www.rechtsbijstand.nl>

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 23/10/2018

Vahendamine piiriüleste perekonnaõiguslike vaidluste puhul - Austria

Austria perekonnaõigust puudutavates asjades teeb kohus kõik võimaliku sõbraliku lahenduse saavutamiseks. Ta võib teha selleks ka korralduse osaleda esialgsel vahendust käsitleval teabeüritusel või soovitada vahendusmenetlust (hagita menetluste seaduse artikli 107 lõike 3 punkt 2, *Außerstreitgesetz*). Kuigi Austrias vastavad perelepituse nõuetele ka vahendajate meeskonnad, kuhu kuuluvad vahendajad on kahest eri rahvusest, tuleb sellised meeskonnad luua ajutiselt Föderaalse Justiitsministeeriumi (*Bundesministerium für Justiz*) kui keskasutuse ja eraõiguslike lepitusühingute kaudu.

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 03/09/2018

Vahendamine piiriüleste perekonnaõiguslike vaidluste puhul - Poola

Vahendusmenetlus perekonda, abielu lahutamist ja kooselu lõpetamist puudutavates asjades

Vahendus on vabatahtlik konfidentsiaalne vaidluse lahendamise meetod, mille puhul konflikti või vaidluse pooled püüavad ise jõuda neutraalse ja erapooletu vahendaja abil kokkuleppele. Vahendusmenetluse ajal arutatavad küsimused sõltuvad menetluses osalejatest. Kokkulepe võidakse sõlmida järgmistes küsimustes: abikaasade lepitamine, lahuselu tingimuste sätestamine, vanema hooldusõiguse vormid, kontakt lastega, perekonna vajaduste rahuldamine, ülalpidamine ja lapsetoetus ning vara- ja elamispiinaküsimused. Vahendusmenetluse lahendus võib käsitleda ka passi väljastamist, lapse haridusalaseid valikuid, kontakte sugulastega ja/või lapse vara haldamist.

Vahenduse kasu

- Vahendus aitab vähendada negatiivseid emotsioone ja mõista teineteise vajadusi, vähendades seega konfliktiga seotud psühholoogilisi pingeid.

Kuidas asi suunatakse vahendusmenetlusse?

- Vahendusmenetluse võib korraldada enne kohtule hagiavalduse esitamist või pärast menetluse algatamist kohtuotsuse alusel.
- Vahendusmenetluse korraldamine eeldab igal juhul poolte nõusolekut.
- Kumbki pool võib taotleda vahendusmenetlust kohtumenetluse mis tahes etapis.

Kes otsustab vahendaja valiku?

- Vahendaja valivad ühiselt pooled või määratakse kohtu poolt, kaaludes eelkõige alaliste vahendajate loetellu kantud üksikisikuid.

Kui kaua võib vahendusmenetlus kesta?

- Kohtuotsusega algatatud vahendusmenetlus ei tohiks kesta üle 3 kuu, kuid seda võib ühistootluse alusel või muul mõjuval põhjusel pikendada, kui see hõlbustab lahenduse saavutamist.

Vahendusmenetlus

- Vahendaja võtab pärast kohtuotsuse saamist pooltega ühendust, et leppida kokku kohtumise kuupäev ja koht.
- Vahendaja selgitab vahendusmenetluse eeskirju ja käiku ning küsib pooltelt, kas nad on vahendusega nõus.
- Vahendus on pooltevaheline arutelu vahendaja juuresolekul. Vahendaja ja emma-kumma poole vahel võib korraldada ka üks-ühele kohtumisi.
- Pooled võivad otsustada vahenduses mitte osaleda.
- Vahendus on konfidentsiaalne. Vahendaja ei tohi avaldada vahenduse üksikasju kolmandatele isikutele. Vahendusmenetluse protokoll ei sisalda otsust ega poolte seisukohti.

• Vahendaja ei või olla tunnistaja seoses asjaoludega, millest ta saab vahendusmenetluse läbiviimise käigus teada, välja arvatud juhul, kui pooled vabastavad ta saladuse hoidmise kohustusest.

Millised võivad olla vahendusmenetluse tulemused?

- Vahendusmenetlus võib anda tulemuseks vastastikku vastuvõetava lahenduse, millele pooled alla kirjutavad.
- Lahutamisel või kooselu lõpetamisel võib vahendusmenetlus anda tulemuseks abikaasade lepitamise ja/või kokkuleppe või ühiste õiguslike seisukohtade väljatöötamise. Need on aluseks asja lahendamisel kohtus.
- Vahendaja esitab pooltele protokollid koopia.
- Vahendaja esitab kohtule protokollid ja saavutatud lahenduse.
- Vahendusmenetluse tulemusena saavutatud lahendus, mille kohus heaks kiidab, on kohtuotsuse jõuga ja lõpetab kohtumenetluse.
- Kohus keeldub lahendust heaks kiitmast, kui lahendus on vastuolus õiguse või ühiskonnaelu reeglitega või kui selle eesmärk on seadusest kõrvale hoiduda või kui lahendus on segadust tekitav või sisaldab vastuolusid.
- Kui lahendust, mis on kuulutatud täitmisele pööratavaks, ei ole tegelikult täidetud, võib selle edasi anda kohtu määratud täitev ametnikule.
- Kui lahendust ei saavutata, võivad pooled püüda taotleda oma õigusi kohtumenetluses.

Millised on vahendusmenetluse kulud?

- Vahendusmenetluse kulud kannavad pooled. Kumbki pool tasub tavaliselt poole kuludest, kui pooled ei lepi kokku teisiti.
- Pool võib taotleda enda vabastamist vahendusmenetluse kulude tasumisest.
- Olenemata asja tulemusest võib kohus teha poolele korralduse hüvitada kulud, mis tulenevad selgelt põhjendamata keeldumisest vahendusmenetluses osalemast.
- **Kui lahendus saavutatakse enne kohtuistungit algust, makstakse kohtulõiv 100% ulatuses poolele tagasi.**
- **Kui lahendus saavutatakse vahendaja abil kohtumenetluse hilisemas etapis (pärast kohtuistungit algust), makstakse kohtulõiv tagasi 75% ulatuses.**
- Kui pooled lepitatakse lahutamisel või kooselu lõpetamisel esimese astme kohtus ja nad võtavad hagiavalduse tagasi, makstakse asja algatamisel tasutud kohtulõiv 100% ulatuses tagasi. Kui pooled lepitatakse enne menetluse lõpuleviimist teise astme kohtus, makstakse edasikaebuse eest tasutud lõiv tagasi 50% ulatuses.
- Kohtuvälise vahendusmenetluse korral määrab vahendaja tasu kindlaks vahenduskeskus või pooled lepivad selle vahendajaga kokku enne vahendusmenetluse algust.

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 20/05/2019

Vahendamine piiriüleste perekonnaõiguslike vaidluste puhul - Portugal

PERELEPITUS PORTUGALIS

Vabatahtliku osalemise põhimõte ja kokkuleppe heakskiitmine

Portugalis on vahendus vabatahtlik. Lapsi või abikaasasid puudutava perekonnasisese vaidluse pooled võivad kasutada avalikku või eraviisilist perelepitust vastastikusel kokkuleppel. Ka kohus saab suunata pooled vahendusmenetlusse, kuid ta ei saa seda teha ilma nende nõusolekuta. Perelepitust saab kasutada enne hagiavalduse esitamist kohtule või tsiviilregistri ametile (*Conservatória do Registo Civil*) või hagi läbivaatamise ajal. **Mõlemal juhul peab perekondlike küsimustega seotud kokkulepe olema heaks kiidetud, enne kui selle saab täitmisele pöörata.** Poolte esindajad (kui on) võivad samuti osaleda vahendusmenetluses – ja mõnikord nad ka osalevad. Vahendusmenetluse üldpõhimõtted on sätestatud 19. aprilli 2013. aasta seaduses nr 29/2013.

Vahendus kohtus

Kui pooled **kasutavad perelepitust enne hagiavalduse esitamist** ja kui saavutatakse kokkulepe, peaksid nad **taotlema tsiviilregistri ametilt kokkuleppe heakskiitmist**. Sellised kokkulepped võivad hõlmata abikaasasid puudutavaid küsimusi (nt lahutus, ülalpidamismaksed abikaasade vahel, perekonna kodu, endise abikaasa perekonnanime kasutamine) ja lapsi puudutavaid küsimusi (nt vanemliku vastutusega seotud kokkuleppe lisamine lahutuskokkuleppele või kokkulepe täiskasvanud lastele ülalpidamistasude maksmiseks). Enne kokkuleppe heakskiitmist tsiviilregistri ametis esitab riigiprokuratuur (*Ministério Público*) kokkuleppe kohta arvamuse, kui see on seotud vanemliku vastutusega alaealiste eest.

Kui vahendusmenetlus korraldatakse enne hagiavalduse esitamist kohtule ja **kui selle ainus eesmärk on leppida kokku vanemlik vastutus alaealiste eest** (ilma lisatud lahutuskokkuleppe või kooselu kohtuliku lahutamisetähtaegaga), peavad pooled taotlema pädevalt kohtult kokkuleppe heakskiitmist.

Kui **perelepitus toimub hagi läbivaatamise ajal**, on menetlus järgmine:

- Vanemlikku vastutust (nt eestkoste, külastused, ülalpidamistoetused alaealistele) puudutavate hagide korral on ette nähtud spetsiaalne tehniline ärakuulamis- ja vahendusetapp. Kohtunik kutsub pooled kohtumisele ja kui pooled ei jõua kokkuleppele, lükkab kohtunik läbirääkimised kahe kuni kolme kuu võrra edasi ning suunab pooled järgmiste alternatiivsete menetluste juurde: vahendus (kui pooled on edasisuunamisega nõus või taotleavad seda) või spetsiaalne tehniline ärakuulamine, mille korraldab kohtu tehnilise toe talitus. Kui edasilükkamisperiood on möödunud, läbirääkimised jätkuvad ning kui ühe eespool nimetatud meetodi abil jõutakse kokkuleppele, hindab kohtunik kokkulepet ja kiidab selle heaks. Kui kokkulepet ei saavutata, alustatakse kohtumenetlust.
- Kõikide tsiviilhagide, sh abikaasasid puudutavate küsimuste (nt lahutus ja kooselu kohtulik lõpetamine, ülalpidamismaksed abikaasade ja endiste abikaasade vahel, perekonna kodu määramine, esialgse kokkuleppe puudumise korral) puhul võimaldab tsiviilmenetluse seadustiku (*Código de Processo Civil*) artikkel 273 reeglina kohtul menetluse peatada ja suunata asja vahendusmenetlusse, välja arvatud juhul, kui pooled ei nõustu edasisuunamisega.
- Vastavalt tsiviilmenetluse seadustiku artikli 272 lõikele 4 võivad ka pooled taotleda vastastikusel kokkuleppel menetluse peatamist kuni kolmeks kuuks ja algatada ise vahendusmenetluse.

Kui kokkulepe saavutatakse vahendusmenetluse kaudu eespool nimetatud küsimusi puudutava hagi läbivaatamise ajal, peavad pooled **taotlema kohtult selle heakskiitmist**.

Avaliku registripidaja pädevusse kuuluvaid perekondlikke küsimusi puudutavad hagi tuleb esitada koos mõlema poole eelneva kokkuleppega, vastasel juhul kuuluvad need kohtu pädevusse. Sel põhjusel võib vahendusmenetluse kasutamine poolte algatusel olla kasulik enne kohtumenetluse algatamist. Pärast menetluse algatamist tsiviilregistri ametis peab registripidaja vastavalt 13. jaanuari määruse nr 272/2001 artikli 14 lõikele 3 teavitama lahutust taotlemaid abikaasasid vahendusteenuste olemasolust. See säte võimaldab pooltel kasutada ajal, mil lahutusmenetlus on vastastikusel nõusolekul tsiviilregistriametis pooleli, vahendusmenetlust abikaasade lepitamiseks või vanemlikku vastutust puudutava kokkuleppe (mis lisatakse lahutuskokkuleppele) läbivaatamiseks, kui riigiprokuratuur on esitanud asjaomase taotluse.

Avaliku või eraviisilise vahendaja valik, vahendusmenetluse kestus ja kulud

Vastavalt tsiviilmenetluse seadustiku artikli 272 lõikes 4 sätestatud põhimõttele kestab perelepitus reeglina **kuni kolm kuud**. Vahendusmenetlus võib kesta sellest tähtajast kauem ainult erandjuhtudel, kui see on põhjendatud.

Kui pooled valivad **eraviisilise vahendamise**, peavad nad maksma vahendajale tasu. See summa, eeskirjad ja vahendusgraafik nähakse ette vahendusprotokollis, millele pooled ja vahendaja vahendusmenetluse alguses alla kirjutavad. Justiitsministeerium haldab avalike ja eraviisiliste vahendajate registrit, millega pooled saavad tutvuda, et leida endale eraviisiline vahendaja: <http://www.dgpj.mj.pt/sections/gral/mediacao-publica>.

Avaliku vahendusmenetluse kasutamiseks peaksid pooled pöörduma politsei- ja justiitspeadirektoraadi vaidluste alternatiivse lahendamise ameti (*Gabinete de Resolução Alternativa de Conflitos*) poole ning taotlema vahendusmenetlusele eelnevat kohtumist. Kohtumisaja saab kinni panna telefoni või e-posti teel või veebivormi täitmisega. Vahendusmenetlusele eelneval kohtumisel allkirjastavad pooled ja vahendaja vahendusprotokolli. Määratakse kindlaks ajavahemik, kehtestatakse kohtumiste ajakava ja selgitatakse menetluseeskirju.

Avaliku perelepituse maksumus on 50 eurot kummagi poole kohta olenemata kavandatud kohtumiste arvust. Selle tasu (50 eurot) peab kumbki pool maksma avaliku vahendusmenetluse alguses. Riiklikus süsteemis töötavate vahendajate tasu ei maksa pooled. Selle maksab politsei- ja justiitspeadirektoraat vastavalt ettenähtud tabelile.

Avaliku vahendusmenetluse kohtumised võivad toimuda politsei- ja justiitspeadirektoraadi ruumides või poolte elukohajärgse omavalitsuse ruumides.

Avaliku vahenduse korral võivad pooled valida vahendaja avalike vahendajate registrist. Kui nad seda ei tee, määrab politsei- ja justiitspeadirektoraadi vaidluste alternatiivse lahendamise amet ühe avalike vahendajate registrisse kantud vahendaja vastavalt järjekorrale ning võttes arvesse vahendaja lähedust poolte elukohale. See määramine toimub tavaliselt elektrooniliselt.

Kui pooltel on õigus saada **õigusabi**, võib see katta vahenduse kulud.

Piiriülene vahendamine ja kaasvahendamine

Piiriülese vaidluse korral, kui üks-ühele kohtumiste korraldamine ei ole võimalik, on võimalus kasutada vahenduse hõlbustamiseks videokonverentside süsteemi.

Portugalis on **teiste liikmesriikide vahendajaid** võimalik kanda justiitsministeeriumi hallatavasse perelepitajate registrisse (mis hõlmab nii avalikke kui ka eraviisilisi vahendajaid) ning neid saab ka valida välja avalike perelepitajate loetellu kandmiseks (riigihankega). Mõlemal juhul kohaldatakse nende suhtes samu tingimusi nagu kohalike vahendajate suhtes.

Portugalis on nii avalikus süsteemis kui ka eraviisilises vahendussüsteemis **lubatud kaasvahendamine**. Kaasvahendamine võib toimuda poolte valikul või vahendaja soovitusel, kui ta leiab, et selline lähenemisviis on asja lahendamiseks parim.

Kasulikud lingid

Vt <http://www.dgpj.mj.pt/sections/gral/mediacao-publica>: link vahendust reguleerivatele õigusaktidele; link juurdepääsuks avalike ja eraviisiliste perelepitajate loetelule; link juurdepääsuks teabele perelepituse ja üldiselt vahendusmenetluse kohta.

Avaliku vahenduse taotlused: telefon + 351 808 26 2000, e-post smf@gral.mj.pt, veebivorm <http://smf.mj.pt/>.

Märkus

Sellel teabelehel esitatud teave on üldine ja ei ole ammendav; see ei ole kontaktpunkti, tsiviil- ja kaubandusasju käsitleva Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku, kohtute ega ühegi teise isiku suhtes siduv. See ei asenda vajadust tutvuda kehtivate õigusaktidega.

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversionides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 28/01/2019

Vahendamine piiriüleste perekonnaõiguslike vaidluste puhul - Rumeenia

Seadus nr 192/2006 reguleerib vahendustegevust ja vahendaja kutseala korraldust ning sisaldab üldisi sätteid, sätteid vahendaja kutseala (vahendaja sertifitseerimine, tegevuse peatamine ja vahendajana tegutsemise keeld, vahendusnõukogu, vahendaja kutseala korraldus ja tava, vahendaja õigused ja kohustused, vahendaja vastutus) ja vahendusmenetluse (menetlus enne vahenduskokkuleppe sõlmimist, vahenduskokkulepe, vahendusprotsess, vahendusmenetluse lõpuleviimine) kohta ning perekonnasiseseid vaidlusi ja kriminaalasju käsitlevaid erisätteid.

Poolad võivad osaleda teabekohtumisel vahenduse eeliste kohta, sealhulgas (kui see on kohaldatav) pärast kohtumenetluse algatamist pädevas kohtus, eesmärgiga lahendada vaidlused selle meetodi abil. Vahenduse eeliseid käsitleval teabekohtumisel osalemist tõendab teabetõend, mille väljastab teabe esitanud vahendaja. Vahenduse eeliste kohta võib teavet anda kohtunik, prokurör, õigusnõustaja, advokaat või notar ning sellisel juhul tõendatakse kirjalikult selle toimumist.

Vahenduse ese ei või olla rangelt isiklikud õigused, nagu isiku staatust puudutavad õigused, või mis tahes muud õigused, mida pooled ei või mõne kokkuleppe või muu akti kohaselt kasutada.

Vahendustegevust võib korraldada võrdväärselt kõikide isikute puhul, olenemata rassist, nahavärvist, rahvusest, etnilisest päritolust, keelest, usust, soost, vaadetest, poliitilisest liikmesusest, rikkusest või sotsiaalsest päritolust.

Vahendus on avalikku huvi pakkuv tegevus. Vahendajal ei ole oma ülesandeid täites otsustusõigust selle lahenduse sisu suhtes, mille pooled peavad saavutama, kuid ta võib neid suunata, kontrollides lahenduse seaduslikkust. Vahendus võib toimuda kahe või rohkema poole vahel. Pooltel on õigus valida vabalt oma vahendaja. Vahendust võib korraldada üks või mitu vahendajat. Kohtu- ja arbitraažiasutused ning teised jurisdiktsiooniga seotud ülesandeid täitvad asutused teavitavad pooli vahendusmenetluse kasutamise võimalusest ja eelistest ning õhutavad neid kasutama seda meetodit oma vaidluste lahendamiseks.

Poolad võivad paluda notaril lahendus autentida. Notari koostatud dokument, millega autentitakse vahenduskokkuleppes sõlmitud lahendus, on täitmisele pööratav.

Vahenduskokkuleppe pooled võivad pöörduda kohtusse, et taotleda oma lahendust toetavat otsust. Pädev asutus on kas ühe poole elu- või asukohajärgne ringkonnakohus või vahenduskokkuleppe sõlmimise koha ringkonnakohus. Poolte saavutatud lahendust kinnitav kohtuotsus tehakse kinnisel kohtuistungil ja see on täitmisele pööratav.

Perekonnasiseseid vaidlusi käsitlevad erisätted. Vahendust saab kasutada abikaasadevaheliste erimeelsuste lahendamiseks sellistes küsimustes nagu abielu jätkumine, abieluvara jaotamine, vanemlike õiguste kasutamine, laste elukoha kindlaksmääramine, vanemate lapsetoetuse maksed või mis tahes muude erimeelsuste lahendamiseks abikaasade vahel seoses õigustega, mis neil võivad vastavalt seadusele olla. Poolte vahel sõlmitud vahenduskokkulepped küsimustes/vaidlustes, mis puudutavad vanemlike õiguste kasutamist, vanemate lapsetoetuse makseid või laste elukoha kindlaksmääramist, tehakse pooltevahelisel kokkuleppel põhinevate kohtuotsustena.

Poolad esitavad abikaasade kokkuleppe abielu lahutamise ja lahutust puudutavate täiendavate küsimuste lahendamise kohta kohtule, kes on pädev tegema lahutamisotsust.

Vahendaja tagab, et vahenduse tulemus ei ole vastuolus lapse parimate huvidega, õhutab vanemaid keskenduma eelkõige lapse huvidele ning tagab, et vanemliku vastutuse võtmine või kooselu lõpetamine või abielu lahutamine ei avalda kahjulikku mõju lapse kasvatamisele ja arengule.

Vahendaja teeb enne vahenduskokkuleppe sõlmimist või (kui see on kohaldatav) menetluse ajal hoolsuskontrolli, et teha kindlaks, kas poolte vahel ei ole väärkohtlemist või vägivaldset suhet ja kas sellise olukorra tagajärjed võivad mõjutada vahendust, ning otsustab, kas sellistel asjaoludel on vahenduse kaudu saavutatav lahendus asjakohane. Kui vahendaja saab vahendusmenetluse ajal teada asjaoludest, mis ohustavad lapse kasvatamist või normaalset arengut või kahjustavad suurel määral lapse parimaid huve, peab ta sellest teatama pädevale asutusele.

Seadus nr 217/2003 koduvägivalla ennetamise ja tõkestamise kohta sisaldab sätteid, mis reguleerivad institutsioone, kellele on pandud ülesanded seoses koduvägivalla ennetamise ja tõkestamisega (kelle ülesanne on suunata vaidlevaid pooli kasutama

vahendamist), koduvägivalla ennetamise ja tõkestamise asutusi (sh vägivalla toimepanijatele ettenähtud tugikeskused, mis pakuvad nõustamist ja perelepituse teenuseid, võimalusega kohaldada koduvägivallajuhtumitele poolte taotlusel vahendusmenetlust), lähenemiskeeldu ning koduvägivalla ennetamise ja tõkestamise valdkonna rahastamist.

Tsiviilmenetluse raames soovib kohtunik pooltel lahendada oma vaidlus sõbralikult vahenduse abil ja püüab menetluse jooksul pooli lepitada, andes neile vajalikke juhiseid.

Vaidlustes, mille suhtes võib kohaldada vahendusmenetlust, võib kohtunik kutsuda pooli üles osalema teabekohtumisel selle menetluse kasutamise eeliste kohta. Kui kohtunik peab seda asja asjaolusid arvesse võttes vajalikuks, soovib ta kohtumenetluse mis tahes etapis pooltel kasutada vahendust, et tagada vaidluse sõbralik lahendamine. Vahendus ei ole pooltele kohustuslik.

Kui kohtunik soovib vahendust, peavad pooled (kui nad ei ole püüdnud lahendada oma vaidlust vahenduse abil enne hagiavalduse esitamist kohtule) ilmuma vahendaja ette, et saada teavet vahenduse eeliste kohta. Pärast selle teabe saamist otsustavad pooled, kas nad on nõus lahendada oma vaidlust vahenduse abil.

Kui pooled saavutavad kokkuleppe, kinnitab kohtunik nende lahenduse tehtavas kohtuotsuses.

Lahutuse korral võib lahutamiseavaldusele lisada kokkuleppe, mille abikaasad on abielu lahutamise ja (kui see on kohaldatav) lahutust puudutavate täiendavate küsimuste kohta vahenduse abil saavutanud.

Seadus nr 272/2004 lapse õiguste kaitse ja edendamise kohta sisaldab sätteid, mis käsitlevad lapse õigusi (kodanikuõigused ja -vabadused, alternatiivne perekondlik keskkond ja hooldus, lapse tervis ja heaolu, haridus ning puhke- ja kultuuritegevus), selliste laste erikaitset, kes on ajutiselt või alaliselt jäänud ilma oma vanemate kaitsest (kasuperekond, hädaolukorras kasuperekonna tagamine, spetsiaalne järelevalve ning eriliste kaitsemeetmete rakendamise jälgimine), lastekaitset (pagulased või relvakonfliktide korral, lapsed, kes on toime pannud kuriteo, kuid keda ei võeta kriminaalõiguse alusel vastutusele, kuritarvitamine, hülgamine või ärakasutamine, sh majanduslik ärakasutamine, uimastite kuritarvitamine, igasugune vägivald, lapsed, kelle vanemad töötavad välismaal, lapsrerööv, igasugune inimkaubandus), lastekaitse valdkonnas kesk- ja kohalikul tasandil ülesandeid täitvaid institutsioone ja asutusi, eraorganisatsioone ning lastekaitseüsteemi rahastamist.

Riiklik hoolekandetalitus on kohustatud võtma vajalikke meetmeid, et tagada selliste ohuolukordade varajane avastamine, mille tulemusena laps lahutatakse oma vanematest, ning ennetada vanemate kuritahtlikku käitumist ja koduvägivalda. Enne lapse lahutamist oma vanematest ja vanemlike õiguste kasutamise piiramist tuleb süstemaatiliselt osutada seadusega ettenähtud teenuseid ja hüvesid, eelkõige tagada vanemate nõuetekohane teavitamine ja nõustamine ning teenuseskeemi raames pakutav teraapia või vahendus.

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusosalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusosalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 24/01/2017

Vahendamine piiriüleste perekonnaõiguslike vaidluste puhul - Sloveenia

Sloveenias reguleerib vahendusmenetlust [tsiviil- ja kaubandusajades kohaldatava vahendusmenetluse seadus](#) (*Zakon o mediaciji v civilnih in gospodarskih zadevah* – ZMCGZ; *Uradni list RS* (Sloveenia Vabariigi Riigi Teataja); UL RS nr 56/08), mida vastavalt artikli 2 lõikele 1 kohaldatakse vahendusmenetluse korraldamiseks perekonnaküsimustes, mis puudutavad nõudeid, mille puhul pooled saavad vabalt kokku leppida ja lahenduse leida. Lisaks kohaldatakse peresuhete puhul [õigusvaidluste kohtuvälise lahendamise seadust](#) (*Zakon o alternativnem reševanju sodnih sporov* – ZARSS; UL RS nr 97/09 ja 40/12 – ZUJF) ning vastavalt sellele seadusele peab kohus võimaldama vahendusmenetluse korraldamist õigusvaidluse poolte vahel.

ZARSSi artikli 22 lõikes 1 on sätestatud, et vahendusmenetlus vanemate ja laste suhteid puudutavates vaidlustes on tasuta, kuna vahendaja tasud ja reisikulud katab täielikult kohus (mitte vaidluse pooled). See kehtib ka selliste juhtumite korral, kus vahendusmenetluses lahendatakse lisaks vanemate ja laste suhteid puudutavale vaidlusele ka abikaasadevahelisi varalisi suhteid.

Vastavalt [kohtuprogrammides kasutatavaid vahendajaid käsitlevate eeskirjade](#) (*Pravilník o mediatorjih v programih sodišč*, UL RS nr 22/10 ja 35/13) artiklile 2 otsustab ZARSSis sätestatud vahendajate loetelu haldav kohus kooskõlas programmi vajadustega konkreetses valdkonnas loetellu lisatavate vahendajate maksimaalse arvu. Perekonnaküsimusi puudutava vahendusmenetluse korral peab kohus võtma loetellu kantavate vahendajate arvu puhul arvesse asjaolu, et vanemate ja laste suhteid puudutavates vaidlustes võivad vahendusmenetlust läbi viia kaks vahendajat, kellest üks on sooritanud advokaadieksumi, samal ajal kui teine tõendab eriteadmiste ja kogemuste olemasolu psühholoogias või muus sarnases valdkonnas.

Sloveenia seadused ei sisalda muid sätteid perekonnaküsimustes korraldatava vahendusmenetluse kohta. Uues perekonnaseaduses käsitletakse sellist vahendusmenetlust ilmselt põhjalikumalt.

Konkreetsete valdkondade ja üksikute kohtute vahendajate loetelud on kättesaadavad kohtute veebisaitide kaudu; samuti on need kättesaadavad Justiitsministeeriumi veebisaidi kaudu, kes haldab ZARSSi kohaselt kohtuprogrammides osalevate vahendajate keskregistrit.

Seotud veebilingid:

[Üldteave vahenduse kohta](#) (eraldi link perekonnaküsimustes toimuvale vahendusmenetlusele puudub)

[Vahendajate keskregister](#)

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusosalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusosalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 23/03/2018

Vahendamine piiriüleste perekonnaõiguslike vaidluste puhul - Slovakkia

1. Üldine teave vahenduse kohta

Slovakkias toimub perekonnaõiguse kohane vahendus ainult vabatahtliku osalemise põhimõttel; seda korraldavad vahendajad, kes ei ole spetsialiseerunud perekonnaõigusele. Kohus ei ole kohustatud tegema korraldust või andma soovitud vahendusmenetluse kasutamiseks, et vaidlus lahendada. Kohus võib üksnes anda pooltele nõu proovida vahenduse abil oma vaidlust lahendada.

2. Link vahendajate loetelule Slovakkias

Link Slovakkia veebisaidile, millel on avaldatud vahendajate loetelu, on kättesaadav aadressil <http://www.komoramediatorov.sk/>, kus on loetletud Slovakkia vahendajatekoja (*Slovenská komora mediátorov*) liikmed, ning aadressil <http://www.najpravo.sk/>, kus on loetletud vahendajad nende asukohajärgse piirkonna või ringkonna kaupa. Vahendajana töötamiseks kutsekoolituse läbinud vahendajate täielik loetelu on kättesaadav Slovaki Vabariigi Justiitsministeeriumi (*Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky*) veebisaidil <http://www.justice.gov.sk/>.

3. Link perekonnaõiguse kohast vahendust ja üldiselt vahendust käsitlevale veebisaidile

Üldine teave vahenduse kohta on kättesaadav Slovakkia vahendajatekoja veebisaidil <http://www.komoramediatorov.sk/> ning aadressil <http://www.najpravo.sk/>.

4. Link Slovakkia õigusaktidele

Perekonnaõiguse kohast vahendust käsitlevaid spetsiaalseid õigusakte ei ole veel vastu võetud. Vahendusmenetlused selles valdkonnas – ja kõikides muudes valdkondades, kus vahendust on lubatud kasutada vaidluste kohtuväliseks lahendamiseks – toimuvad vastavalt [EÜ](#) seadusele nr 420/2004 vahenduse kohta, millega muudetakse teatavaid õigusakte.

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 10/07/2019

Vahendamine piiriüleste perekonnaõiguslike vaidluste puhul - Soome

Soomes on kasutusel kolm perelepitusemenetlust: 1) kohtuväline lepitus, 2) kohtulik lepitus iseseisva menetlusena ja 3) lepitus osana lapse hooldusõigust või lapsega suhtlemise õigust puudutava otsuse täitmisest.

1. Kohtuväline lepitus

Abieluseaduse (243/1929) kohaselt tuleks perekonnas tekkivad vaidlused ja õiguslikud probleemid lahendada eelkõige pereliikmetevaheliste läbirääkimiste teel ja asjaomased otsused teha vastastikusel kokkuleppel. Kui pereliikmed vajavad vaidluste lahendamisel välist abi, võivad nad abi otsida perelepitajatelt, kelle teenuseid pakuvad kohalike omavalitsuste sotsiaalosakonnad. Enamikul juhtudel on ülesandega tegelema määratud perelepitajad arengu- ja perenõustamisteenistuste ja muude sotsiaalteenistuste töötajad. Perelepitus on muudest sotsiaal- ja perenõustamisteenustest eraldiseisev menetlus, mille eesmärk on leida ühise arutelu ja läbirääkimiste teel pooltevahelistele vaidlustele lahendus. Peale kohalike omavalitsuste osutavad lepitusteenuseid kirikute juures asuvad perenõustamiskeskused ning muud organisatsioonid ja eraisikud, kellel on lepitustegevuse luba.

Lepitaja konkreetne ülesanne on kaitsta laste õigusi abielulahutuse korral. Lepitaja aitab lapsevanematel lahendada rahumeelselt kõik lastega seotud küsimused. Muu hulgas tähendab see kokkuleppeid selles, kas mõlemale vanemale jääb laste ühine hooldusõigus, kelle juures lapsed elavad ja kuidas nad kohtuvad teise vanemaga ning kuidas vanemad jagavad laste ülalpidamise kohustust. Kui vanemad jõuavad kokkuleppele, aitab lepitaja neil koostada lepingu. Et kokkulepe jõustuks, palub lepitaja, et vanemad laseksid laste hoolekande ametnikul lepingu kinnitada. Kinnitatud kokkulepe on samaväärne kohtuotsusega.

Perelepitus on vabatahtlik, konfidentsiaalne ja tasuta. Perelepitusteenistusega võib ühendust võtta kogu pere või seda võivad teha abikaasad koos või eraldi.

2. Kohtulik lepitus

Kohtud võivad olla lepitajaks laste hoolduse, eluaseme, lastega suhtlemise õiguse ja lastega seotud rahalise toetusega seotud küsimustes (seaduse 10. jagu, milles käsitletakse vahendusmenetlust tsiviiliasjades ja üldkohtutes sõlmitud kokkulepete kinnitamist, 394/2011). Lepitus on kohtumenetlustest eraldiseisev menetlus. See on vabatahtlik, kuid see eeldab mõlema vanema nõusolekut. See on kiirem ja odavam kui kohtumenetlused.

Lepitusmenetlus algatatakse siis, kui pooled taotlevad kohtult lepitust. Juba algatatud kohtumenetlust on võimalik ka lepitusmenetluseks pöörata. Lepitusmenetluse võib lõpetada mis tahes etapis. Lepitaja on kohtunik, keda abistab ekspert, tavaliselt psühholoog või sotsiaaltöötaja. Lepituse pooli võib abistada nende valitud advokaat või muu abiline. Kohtuliku lepituse korral on võimalik taotleda riiklikest rahalistest vahenditest õigusabi hüvitise maksmiseks abistajale. Kohtulikus lepitusmenetluses tuleb kaitsta laste parimaid huve. Otsustades seda, kas kokkulepe võib kinnitada, peab kohus arvestama lapse hooldusõiguse ja lapsega suhtlemise õiguse seadust (361/1983) ning lapsehooldusseadust (704/1975). Kinnitatud kokkulepe on samaväärne

kohtuotsusega. Kui kokkuleppele ei jõuta, lõpetab kohus juhtumi menetlemise. Kui kohtumenetlus on pööratud lepitusmenetluseks, suunatakse asi lepitusmenetluse ebaõnnestumise korral uuesti kohtumenetlusele.

3. Lepitus kui täitemenetluse osa

Seda liiki lepitus on kättesaadav vaid siis, kui üks vanematest on algatanud esimese astme kohtus täitemenetluse. Sel juhul on kohtuotsus juba olemas, kuid teine vanem ei ole seda täitnud.

Lapse hooldusõigust ja lapsega suhtlemise õigust puudutavate otsuste täitmise seaduse (619/1996) kohaselt määrab kohus põhimõtteliselt lepitaja juhul, kui isikuhoidus- või suhtlusõigust käsitleva otsuse täitmist on taotletud kohtu kaudu. Tavaliselt on lepitaja lapsepsühholoogiat tundev psühholoog, lastekaitset tundev sotsiaaltöötaja või laste hoolekande ametnik. Lepituse eesmärk on lihtsustada lapsevanemate või muude huvitatud isikute vahelist koostööd, et tagada laste heaolu. Lepitaja korraldab vanemate kohtumise ja räägib eraldi lapsega (või lastega), et selgitada välja tema (või nende) soovid ja arvamused, kui see on lapse (või laste) vanust ja arengutaset arvestades võimalik. Lepitaja koostab kohtule lepitusmenetluse kohta aruande. Kui lepitusmenetluses ei jõuta vanematevahelisele kokkuleppele, langetab kohus asjas otsuse muu hulgas lepitaja aruandele tuginedes.

Teave lepitajate kohta

Perelepituse korraldamine on kohalike omavalitsuste sotsiaalosakondade ülesanne. Kohalike omavalitsuste kontaktandmed: <http://www.kunnat.net/fi/Yhteystiedot/kunta-alan-yhteystiedot/kunnat/Sivut/default.aspx>

Soome Advokatuur koolitab advokaate tegutsema lepitajatena perekonnaõiguslikes vaidlustes:

http://www.asianajajaliitto.fi/asianajopalvelut/etsi_asianajaja

Kohtulik lepitusmenetlus kuulub esimese astme kohtute pädevusse. Esimese astme kohtute kontaktandmed leiab õigusasutuste veebisaidilt: <http://oikeus.fi/tuomioistuimet/karjaoikeudet/fi/index/yhteystiedot.html>

Teave lepituse kohta

Teavet lepituse kohta saab kohtusüsteemi veebisaidilt: <http://oikeus.fi/fi/index/esitteet/perheasioidensovittelu.html>

Justiitsministeeriumi brošüür kohtuliku lepitusmenetluse kohta isikuhoidusõigusega seotud vaidlustes:

https://oikeus.fi/en/index/esitteet/expert-assistedmediationofcustodydisputes_2.html

Ingliskeelne brošüür: https://oikeus.fi/en/index/esitteet/expert-assistedmediationofcustodydisputes_2.html

Riiklik tervise- ja heaolu instituut, lastekaitse käsiraamat, perelepitus:

<https://www.thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/erityiskysymykset/lapsen-asema-erotilanteessa/perheasioidensovittelu>

Soome Advokatuuri perekonnaõiguse küsimuste rahumeelse lahendamise menetlus:

http://www.asianajajaliitto.fi/asianajopalvelut/sovintomenettely/sovintomenettely_perheasioissa

Soome lepitusfoorum:

<http://www.ssf-ffm.com/index.php>

Riiklikud õigusaktid

Perelepitusmenetlust on eraldi käsitletud järgmistes õigusaktides:

abieluseadus (234/1929):

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1929/19290234?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=avioliittolaki#O1L5>

lapse hooldusõiguse ja lapsega suhtlemise õiguse seadus (361/1983):

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1983/19830361>

lapse hooldusõiguse ja lapsega suhtlemise õigust puudutavate otsuste täitmise seadus (619/1996):

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1996/19960619>

seadus, mis käsitleb vahendusmenetlust tsiviilasjades ja üldkohtutes sõlmitud kokkulepete kinnitamist (394/2011):

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 08/02/2018

Vahendamine piiriüleste perekonnaõiguslike vaidluste puhul - Rootsi

Perelepitus

Rootsi õiguse üldpõhimõtte kohaselt peetakse lapse jaoks parimaks üksmeelseid lahendusi. Seepärast on eeskirjad sõnastatud nii, et kõigepealt tuleb üritada veenda vanemaid nende lapsi puudutavates küsimustes kokkuleppele jõudma.

Kellega ühendust võtta?

Sotsiaalteenistustel lasub eriline vastutus ja muu hulgas peavad nad pakkuma vanemate lepitamist (*samarbetsamtal*). Lepitusprotsessi eesmärk on aidata vanematel kokkuleppele jõuda; lisateavet saab rubriigist *lepitamine*. Kui vanemad jõuavad kokkuleppele, võidakse neile mõlemale vastuvõetav lahendus vormistada kokkuleppena, mille kinnitavad sotsiaalteenistused. Ka kohtute ülesanne on püüda esmalt jõuda mõlemat vanemat rahuldavale kokkuleppele. Kui see ei õnnestu, võib kohus otsustada lahendada asja lepitus- või vahendusmenetluse teel (*medling*).

Millises valdkonnas on lepitusmenetluse kasutamine lubatav või kõige tavalisem?

Kohtule menetleda antud juhtumite puhul on perelepituse kasutamine ette nähtud näiteks siis, kui lepitamine ei ole tulemust andnud, kuid peetakse siiski võimalikuks, et vanemad jõuavad lapsi mõjutavates küsimustes kokkuleppele.

Kas sel puhul tuleb järgida konkreetseid eeskirju?

Kohus otsustab, kes määratakse lepitajaks. Asja lepitusmenetluse teel lahendamise otsuse tegemiseks ei ole iseenesest vaja vanemate nõusolekut, kuid lepitajal võib olla keeruline oma ülesannet täita, kui lapsevanem on lepitaja määramisele kategooriliselt vastu. Lepitaja otsustab kohtuga konsulteerides, kuidas lepitusmenetlus korraldatakse. Lepitajate tegevusjuhendit või sarnast korda ei ole kehtestatud.

Teave ja koolitus

Rootsis ühtki lepitajate riiklikku koolitusasutust ei ole.

Kui palju lepitus maksab?

Lepitajatel on õigus saada oma töö, aja ja kulude eest mõistlikku tasu. Selle tasu maksab riik.

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 25/01/2017